I-01648

Ціна цього числа 10 марок.

Ч. 37. Львів, четвер дня 10. марта 1921. Рік I.

Український вістник

Виходить о годині 8. рано.

Передплата:
Місячно . . . . 100 М.
Чвертьрічно . . . . 300 „
ЗА ГРАНИЦЮ:
Місячно . . . . 200 М.
Поодиноке число . . . . 10 „
Ціна одного примірника:
5 марок.
ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 5 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 10 М. [illegible] і в редакційній часті 30 М. За дрібні оголошення платиться по 2 М. від слова; товстим друком подвійно.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ Й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10.

На поміч українській незалежній пресі!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

Заповіт.

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого
На Вкраїні милій;
Щоб лани широкополі
І Дніпро і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий!

Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, оттоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися. А до того —
Я не знаю Бога!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!
І мене в сімії великій,
В сімії вольній, новій
Не забудьте помянути
Незлим, тихим словом!

У Великі Роковини.

Бували войни й військовії свари:
Галагани, і Кисілі, і Кучубеї—Ногаї,
Було добра того чимало!
Минуло все, та не пропало —
Остались шашелі, гризуть,
Гризуть і тлять старого діда.
А од коріння тихо, любо
Зелені парості ростуть.
І виростуть; і без сокири
Аж зареве та загуде,
Козак безверхий упаде.
Розтрощать трон, порве порфиру,
Роздавить вашого кумира,
Людськії шашелі! Няньки,
Дядьки отечества чужого!
Не стане ідола святого,
І вас не стане! Будяки.
Та кропива, а більш нічого
Не виросте над вашим трупом!
І стане купою на купі
Смердячий гній, — і все те, все
Потроху вітер рознесе;
І ми помолимося Богу
І не багатії й невбогі.

Т. Шевченко.

Ніколи мабуть геніяльно-інтуіційна поезія не вдиралася в наші серця і мовзки з такою всесильно сверлуючою нагальністю, ніколи мабуть не промовляла до нас такими яркими, наглядно просвітленими картинами, ніколи не маніфестувалася такою всесильністю слова і діла, як власне тепер, коли розторощено трон, порвано порфиру, роздавлено кумира і коли з блеску пишноти і багацтва остав тільки смердячий гній. Ніколи мабуть Шевченкова поезія, особливо політична, не входила так в глиб нашої національної істоти, як власне тепер, коли на протязі кількох літ, отже розмірно невеличкого протягу часу, приходиться нам вдруге переживати історію України від великого зриву Хмельницького, першої великої української революції до Руїни, а може й до нової Полтави, тільки — вірмо в те! — з иншим вислідом.

Великі Роковини України, що по сотках літ політичного рабства, національної, культурної й економічної неволі змагається на крівавій арені з силою знеможеного і знову набираючого енергії ґлядіятора, — сплелися з Великими Роковинами Шевченка. Натхнений поет і національний пророк, що передвчасно знищений царською тюрмою, салдатчиною і засланням, прибитий горем рідної землі і недолею українського народу тому 60 літ покинув цей падол терпіння,— сьогодня вітає серед нашого покоління як наш сучасник, як найбільш принциповий і послідовний політик, як найбільш ідейний борець і духовий вожд. Великі поети всіх народів, сучасники Шевченка, віджили свою добу, замкнули свою епоху, тільки **єдиний Шевченко** не лиш не пережився, не відійшов до Пантеону святочних мумій, але — навпаки — став ще **більш актуальний, сучасний, близький, проміннний, ясний, величний і великий.**

Національно-політичний світогляд Шевченка склався ним самим, — можна сміло сказати — всупереч духови часу. Найбільш ґеніяльний і найбільш впливовий самоук, якого знає новітня історія, своїм огненним словом запалював всіх, з ким доводилося йому зустрітись, хто мав нагоду глянути в суть і зміст політичної поезії Шевченка. Сьогодня ясно всім, що не професор університету Костомарів, не високо освічений Куліш, не всі ті, що в університетах студіювали всякі наукові дисципліни, впливали на Шевченка, тільки ґеніяльний самоук мав непереможний вплив на них. Аж тверда царська тюрма і жандармський відділ усували з деяких частинно той всемогучий ідейний вплив. Костомарів, прочитавши політичні поеми Шевченка, з острахом ствérджував, що Шевченкова муза **роздерла заслону народнього життя, що вона розбила якийсь підземний льох,** котрий через кілька віків був замкнений на багато замків, запечатаний багатьома печатками, що вона відкрила за собою шлях і соняшному промінню і свіжому повітрю і людській цікавости.

Тим відкриттям заслони, розваленням підземного льоху, соняшним промінням, свіжим повітрям, трівожною цікавістю, новим шляхом було сформуловання національно політичного ідеалу, ідеалу політичної незалежности України в далеко яснійшій, далеко більш безкомпромісово-радикальній формі, як це навіть зробили Кирило-Методіївці під впливом Шевченка. Хоч під впливом переживань і життєвих досвідів змінялися погляди Шевченка, то ідеал політичної незалежности українського народу ніколи, серед найтящих хвилин і допустів, ані дрібки не захитався. І хоч після розгрому Кирило Методіївського Товариства його члени зневірилися, або навіть й відреклися великих, насущних політично-національних ідей, то Шевченко під цим оглядом був безкомпромісовий, послідовно невблаганий незалежник, самостійник.

Чи матимемо на приміті молодечий романтизм Шевченка, чи — так сказатиб — реалізм Його зрілого віку, чи вкінці передсмертну фільософічну лірику, — всюди пануючим тоном являється все оден і той сам: вільна, незалежна Україна, демократична держава українського народу. Туга Шевченка за минулим України, плач на руїнах давньої слави і волі — хоч часами нагадує кволих, сантиментальних романтиків, то в тій тузі і нарíканнях міститься одночасно й питання, що було причиною запропащення тої слави, що спричинило поневолення й погноблення українського народу та що треба робити, щоби **воскресити нове життя України.** Не на минулому зосередковується увага геніяльного поета, тільки на сучасному й на майбутньому. Тому й підносить Він гомінкий протест проти сучасного положення України, проти національно-політичного поневолення українського народу. Сучасникам та нащадкам полишає він кровю свого серця і всею напругою свого мозку писаний гарячий заповіт — поклик до боротьби за визволення, за волю, за краще життя.

Ідеал національно-політичної самостійности українського народу, проникаючи всю поезію Шевченка, проявляється у його відношенню до слимачливого окруження, до сусідів: Поляків і Москалів та до Росії, як держави, що по варварськи гнобить Україну. Коли коротко спинимося тепер над так актуальним відношенням до Поляків і Москалів, то треба на основі Шевченкової поезії ствердити, що Він **не любив Поляків,** але **з непереможною ненавистю ставився до Москалів.** Правда в „Гайдамаках", описуючи крíваву розправу гайдамаків з польською шляхтою, Він нераз згадує крíваві знущання над українським народом, але навіть в списі тої крівавої історичної події шукає Він примирення. Шевченко прощає Полякам самоволю їхньої шляхти і бажав би подати їм руку до згоди.

Виринає питання, чому в поезії Шевченка проявляється така велика поблажливість супроти Поляків? Ріжні автори ріжно це виясняють, одні впливом польських письменників, другі польською революційною літературою, треті революційними польськими гуртками. Та не в тім заключається суть поблажливости. Шевченко був ідейним борцем поневоленого українського народу і уважав непідходячим дорікати Полякам за їх попереднє поневолення українського народу, маючи на увазі, що **Поляки тоді теж були невільниками одного і того самого царату,** що вони — як і Українці — страждали в тюрмі народів і бажав, щоби спільними зусиллями розвалити Росію, „тюрму-домовину". Шевченко був пересвідчений, що по втраті політичної волі Поляки зрозуміють свої помилки і прогріхи супроти України та їх в будуччині не повторять.

І під тим одиноким поглядом грубо помилявся Шевченко. В напрямі — так сказатиб — Шевченкової концепції навіть галицьке студенство на II-гім своїм конґресі в р. 1913 винесло постанови, щоби рука в руку йти проти царату з поступовим польським громадянством. До тепер та концепція засвідчує хиба наівність її авторів.

До Москалів і Росії ставиться Шевченко незвичайно різко. Найбільшою траґедією України уважає Він те, що український народ після кількасотлітньої геройської боротьби поклав свою шию в ярмо північного сусіда, що над дітьми козацькими **поганці панують,** що Україна сиротою **обідрана** ходить понад Дніпром, а **ворог сміється,** що над могилою козацької волі **орел чорний** (російський) сторожем літає. Тому то Шевченко — великий **демократ**—з пошаною відноситься до української козацької **аристократії,** котра вела боротьбу за самостійність України, а різко демократичну черньі її провідників попрікає за плазовання перед Москвою. І хоч в минулім України Шевченко початково захоплюється боротьбою козаччини з Турками, Татарами, Польщею, то опісля на перше місце виступає боротьби проти Москви. Під цим оглядом Шевченко був більшим реалістом, як всі пізнійші реалісти. Сучасність і будуччина взяли верх над минулим. Відношення Шевченка до Поляків і Москалів найкраще характеризує отсей його чотировірш:

„Ляхи були, все забрали,
Кров повипивали,
А Москалі і світ божий
В пута закували".

Шевченкова поезія була товчком до національно-політичного відродження на всіх просторах українських земель, була провідною зорею на шляху боротьби за великий ідеал всього народу. І сучасна хуртовина, що тягнеться вже так довго, звіялася в імя Шевченкових ідеалів. За них бореться український народ, за них тисячі наложили буйними головами, за них тисячі понесли мученичу смерть, за них терплять міліони. І хоч до нинішнього дня не сповнено Шевченкового заповіту, але його **реалізується.** Вірмо, що в 70-ті роковини смерти спомянемо Його „не злим, тихим словом — в сімї вольній, новій".

Ф. Ф.

„Воскресну нині, ради їх,
Людей закованих моїх,
Убогих, нищих. Возвеличу
Малих оттих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово!"

Прочитавши XI. псалом.

Раз добром налите серце
Ввік не прохолоне.

Сон.

Любітеся. брати мої,
Україну любіте,
І за неї безталанну
Господа моліте!

Моїм соузникам.

Кирило-Методіївська справа й Галичина.

Я не хочу цим наголовком робити ніякої сензації ні наукового відкриття, бо я принципіяльний ворог сензаційности в науці. Не буду нав'ть спинятися ширше над тим, яку долю призначували Кирило-Методіївські братчики Галичині в своїх плянах щодо славянської федерації. Хиба пригадаю, що з України задумували братчики утворити дві українські держави, східню й західню, а до західньої української держави мала належати й українська частина Галичини, як західня польська до Польщі.

Хочу сказати тільки кілька слів з приводу видвигненої в науці гіпотези про сліди галицького походження перерібки Міцкевичевих „Книг польського народу", що буцім то дістала назву „Подністрянка" й на заабручанській Україні була заступлена иншою назвою, підпавши там і відповідним змінам у змісті. Приводом до такої гіпотези малиб бути конкретні вказівки на назву „Книг битія українського народу" „Подністрянка", бодай такий наголовок мав вірш, яким буцім то починалися „Книги битія українського народу", з початковими словами: „Дитино люба".

Очевидно тут перед нами подвійна можливість: або початкові слова недокладно затверджені в памяти братчика, що сказав таке на допиті, або що можливійше маємо тут діло з первісною редакцією вірша Миколи Устіяновича „Наддністрянка", що в „Українськім Письменстві" „Просвіти" надрукована в третім томі. З огляду на те, що вірш невеликий, а поясняє нам, через що він міг найтися між паперами Кирило-Методіївських братчиків, подам його ось тут в цілости:

Дитино красна, голубко тихенька,
котору мати в вещасній годині
на світ родила, промов, що-сь живенько,
промов до світа і к малій родині.

Глянь оченьками на твої сестриці,
кожда ся власнов піснеьков радує;
о твоїй доли хиба на границі
ворон закряче, зазуля закує...

Не так то в тебе колись то бувало:
і твій то голос колись небесами
на буйних крилах вносився немало,
не так і в тебе бувало віками!...

Шум'в колись то Дністер—Славотиця,
славою наші гремотіли гори,
любо співала Лада красолиця
і дівиць гарних красенькії зборн.

А нині сумно, глухо, як в темниці...
Скажи рідненька: що ти стисло груди?
хто он міти кагав красавици?
хто велів роду зрікатись з облуди?

Скажи, небого: чом твої рученьки
так сумно, глухо серед гір др'мають?
чом, рідна плачеш жалібно в тужевьки?
скажи сусідам, най тя рав півнають.

Засівай світу тими голосами,
що-сь переймали від красної природи;
збуди від віка лісами, горами,
гоміи в. габлой слави і схоти!

Покажи світу, що ти ні Татаря
в білого личка красоньки не здерли,
ні бісурмани поганської пари,
ні враги чорної душиці не вперли:..

А колись може дитина вірнеька
вгане о тобі, вгане.. подумає..
слевськьку вронить, як любіща венька,
і віками дальше пор. зповідає...

Для орієнтації читача треба згадати, що „Надністрянка" Миколи Устіяновича походить з часів непереможного впливу на нього Маркіяна Шашкевича ще за його життя. Гаряче бажання автора „Наддністрянки" побачити свою батьківщину славною в крузі щасливих славянських народів зливається з таким-же гарячим бажанням Кирило-Методіївських братчиків; тут і причина, чому копія Устіяновичевого вірша найшлася між паперами братчиків.

Про обопільне зацікавлення Наддністрянщини й Наддніпрянщини літературними творами одної й другої ширше говорю в „Епізодах культурних зносин Галицької й Російської України в першій половині XIX. в." й не маю потреби тут розводитися над тим, бо хто цікавий, може заглянути до Записок Українського Наукового Товариства в Києві. Документи з допитів Кирило-Методіївських братчиків у третім Відділі царської канцелярії ще не були оголошені друком в часі, коли я писав свої „Епізоди". В них і найде цікавий читач оповідання про зацікавлення Миколи Устіяновича наддніпрянським українським письменством, доказ чого між иншим маємо в його прегарній промові на так званім зїзді сотки учених в 1848 р.

М. Возняк

Оживуть степи, озера,
І не верстовії,
А вольнії, широкії,
Скрізь шляхи святії
Простеляться; і не найдуть
Шляхів тих владики.
А раби тими шляхами
Без ґвалту і крику,
Позходяться до купи,
Раді та веселі,
І пустиню опанують
Веселії села.
Радуйся, ниво, непочитая.

Умруть
Ще незачатії царята,
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син і буде мати,
І будуть люде на землі.
І Архимед і Галилей.

Український, Національний Музей ім Шевченка у Львові.

Дня 31. жовтня 1920 р. підніс я, як голова Музейної Комісії в хвилі відкриття Українського, Національного Музея ім. Шевченка заслуги людей, які працювали над створеннєм теперішнього стану нашої інституції, та вказав на його, уже теперішну надзвичайну вартість. Стиль святочної промови вимагав того, щоби не входити в подробиці, щоби підносити заслуги без застережень, а на стан інституції дивитися із ясного боку, та не узглядню зати тіней. Сю задачу сповнив я — видається — як слід — лишаючи другу частину свого обовязку на пізнійше, коли наступить відповідна пора на вказання хиб і прогалин, які кидаються в очі передовсім мені, як одному із керманичів діл Музея.

Критичним оглядом теперішнього стану Музея занимався я уже на засіданнях Музейної Комісії — а тепер хочу моїми замітками поділитися із ширшими кругами нашої громади, яку я в згаданий день смів запросити на співробітників нашої національної інституції, як важної підойми нашого національного культурного життя.

Я переконаний, що отсими фрагментаричними замітками негативної критики не внесу найменшого діссонансу в сегоднішне святочне число „Українського Вістника" — бо-ж кождий знає, що критика мусить бути підставою всякої поважної роботи, роботи впрочім, котра тут по відкриттю Музея, завдяки співучасти кількох одиниць української громади та завдяки невтомимій та безкорисній праці кустоса музея д. Ю. Полянського без впину, успішно іде наперед.

Наш Музей складається із вісьмох саль. Крім того лежать на складі в маґазинах музейні експонати, якими можна буде виповнити три нові салі. Матеріял ждав на оторожнення саль, а тепер уже на ґабльоти, без яких не може бути розміщений. Коли заінтересовання нашої суспільности, котре так гарно пробудилося по відкриттю Музея, буде рости дальше, а заінтересовання Виділу Наук. Тов. ім. Шевченка буде значно більше, як до тепер було, зможемо уже в осени сего року відкрити три нові салі нашого Музея.

Передовсім перегляньмо усі вже готові салі Музея, щоби зорієнтуватися в дальшій роботі. В простій лінії від входових дверей, ведуть бічні двері в салю української кераміки. Відкривається перед нашими очима вид на три великі і дуже гарні збірки, гуцульської, подільської і волинської кераміки, поміщеної на полицях, — які могли би бути гарнійші. Імпонуюча трохи надмірна численність отсих збірок, а брак примітивної, хлопської черепяної посудини, брак так гарних миргородських керамічних виробів, а ще до недавна брак виробів із фабрики пок. Ів. Левинського викликує здогад, що се щойно перша, а не одинока саля кераміки, — що не годиться з дійсністю. Заряд Музея подбає, щоби прогалини виповнити, а коли покажеться пекуча потреба, то й зменшити надмірно чисельні збірки в користь нових. Примітивної хлопської посудини ще не має. За те управа Музея закупила три гарні зразки миргородських виробів і дістала в дарі, правда, ще не повну, але прегарну, добірну збірку 25 примірників керамічних виробів фабрики Ів. Левинського. Інж. Стефан Левинський доповнить її значно, та подарує для Музея і відповідну ґабльоту, котра буде поміщена на середині салі, там, де ось тепер укладають сю збірку в її теперішній скількости. Збірка буде присвячена памяти першого, великого промисловця галицької України пок. проф. Івана Левинського. Керамічна саля нашого Музея, доповнена згаданими зразками керамічного промислу України, набере першорядного значіння як рідко велика і добірна збірка і стане дорогоцінністю нашого Музея!

Дальші двері ведуть в другу салю, яку можна назвати салею Гуцульщини, бо тут найде видець майже усе, чим Гуцули богаті. Із усього видно, що тут був осередок змагань наших попередників при творенню Музея. На жаль! — результат тих змагань вийшов фатально: зразки гуцульського одягу дуже численні, але й дуже недобірні; деревяні різьблені вироби, які у великій і добірній скількости могли би робити і на своїх і на чужих велике враження — се-ж найінтереснійше із Гуцульщини! — репрезентовані тут гарною, але на превеликий жаль — дуже нечисельною збіркою; в ґабльотах порозвішувані зразки заграничного промислу, які не належать сюди, а можуть красити лишень в певну цілість уложений жіночий одяг; мосяжних експонатів тут богато, які одначе появляються з часта на одній підкладці по кілька, не в своїй ріжнородности, а в цілковитій одинаковости, цілком по магазиновому як би на продаж; тло деяких ґабльоток тут такої краски, котра зїдає вид предметів, а вилтлює тільки картки із написами. Ґабльоток тут багато, зате вони так прикрі по формі і недоцільні, що аж кричать, щоби їх або усунути або переробити. Помимо найбільших зусиль, не могли ми надати сій салі приличного вигляду; змогли поправити дуже мало, а решта жде значних грошевих вкладів, свобідного часу

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

ІВАН СОШЕНКО.

(Із циклю: До жерел творчости Шевченка-плястика.)

Не треба бути фаталістом, але не можна не бачити того, яку велику ролю в життю усеї людськости довелося відіграти — простому припадкови. Колюмб шукав нової дороги до Індій, а відкрив Америку. Сошенко ішов до Літнього Саду на прохід а відкрив — Шевченка. Будучи далекими від того, щоб вірити, що не будь припадку — Америка й досі остала би невідомою країною, або Шевченко пропав би невідомим, всеж таки не можемо не дякувати долі, яка химерою припадковости і тут і там приспішила дату подій, яких многоважність занадто наглядна, щоб над нею розводитись.

Я не хочу рівняти ваги відкриття Америки з вагою моменту, в якому „відкрито" талан Шевченка. Одначе рівнаючи обох відкривців — Колюмба з Сошенком, перший далеко не доріс до другого. Колюмб не знав того, що відкрив, умер в переконанню, що заплив до Індій з другого боку. Сошенко був вповні свідомим вартости свого відкриття і в тому його перевага. Із тієї глибокої свідомости зродилася щира дружба Сошенка з Шевченком, а плодом її — плястична і поетична творчість останнього. Це так багато, що в момент, коли клонимо голови перед ґенієм Шевченка, мусимо згадати „незлим тихим словом" й того, кому „відкриття" цього ґенія завдячуємо.

Було це літом 1836 р. в ясний місячний вечір. Молодий іще тоді студент петербурської Академії Мистецтв **Іван Максимович Сошенко** вийшов погуляти в алеях Літнього Саду. Нараз увагу його прикував „якийсь обідранець, в запачканому халаті, босий і без шапки", що не звертаючи уваги ні на що і ні на кого зрисовував одну із статуй, якими украшені паркові алеї. Сошенко підійшов ближше, глянув обідраному артистови через плече в роботу. На клаптику паперу зарисувався правильний контур статуї Український тип фізіономії рисівника подвоїв цікавість Сошенка. Ударив його по плечу.

— Відкіля земляче?

— З Вільшаної.

— Як — з Вільшаної? Я сам з Вільшаної!"

Так почалася їх знайомість, так задружило двох закинутих на північ Українців, з яких старшому довелося згодом бути учасником княжих похоронів молодшого, але там на рідній землі, під Каневом.

Ким і чим був Сошенко для Шевченка знаємо з біоґрафії останнього. Був його першим вчителем, промостив йому дорогу в світ, на волю; не тільки „відкрив" Шевченків талан, але зробив **усе**, щоб дати цьому таланови змогу розвинутись і скріпнути. Мало того — той маляр, який поза академією художеств не бачив світа, читав мабуть не багато, умів в свій час докоряти Шевченкови, який для нас є втіленнєм національної свідомости тим, що він свою „Тризну" написав по... московськи.

Для нас, одначе, що хочемо дійти до жерел творчости Шевченка-плястика важне перш за все те, ким і чим був Сошенко, як **маляр**. В момент зустрічі з Шевченком був одним з близьких учеників Брюлова. Крім цього жив доволі близько з „верхами" тогочасного літературно-мистецького Петербурга. Одначе кинувши академію і переїхавши на Україну не здобув собі слави великого маляра; задоволився заробітками академічного іконописця та портретиста. Не розпоряджаючи покищо книжкою М. Чалого про Сошенка (Київ 1877. ст. 45. з портретом) обмежуся до подання відомостий про нього, зачерпнутих з иньших жерел.

Родився 1807 р. сином убогого міщанина в Богуславі київської ґубернії. Вийшов з того закутка України, який з давен давніх славився розвитком місцевої іконописі з ненайгіршими стилевими та іконографічними традиціями. До недавна іще не було в тій гарній з природи закутині майже ні одного села в якомуб не було свого іконописця, звичайно дяка або духовника. У них то вчився іконописної азбуки Сошенко а згодом і Шевченко, поки оба не попали, один у Петербург а другий тудиж дорогою через Вильно і Варшаву.

В тринайцятому році життя став Сошенко учеником середньої міри маляра **Превлоцького** з Вільшаної, якого, одначе, не треба змішувати з малярем Ізидором Превлоцьким, що жив і працював в с. Тараші канівського повіту, розмальовуючи своєю поганенькою кистю довколичні церкви та приходства.

Одним з перших малярських „подвигів" Сошенка було змалювання **собачих ловів** на паркані і воротах псарні п. Енґельгардта у Вільшаній, чим то цілими літами любувався мемуарист Шевченка Лебединець. 1834 р. опинився Сошенко в Петербурзі, де при допомозі свого земляка Григоровича дістався до Академії Мистецтв. Одержавши 1838 р. диплом „свобідного артиста" переїхав Сошенко на Україну, де перебуває з разу в Ніжині (до 1846) відтак в Немирові (до 1850) а вкінці в Києві, де працював, як учитель рисування до смерти (1876.)

Не маючи змоги навести більше праць Сошенка згадаємо ті, про які писав пок. Широцький („Рада" 1912 ч. 167.) А саме мальований 1856 р. іконостас для Покровського храму в **Нестерварці** (Брацлавського повіта), з якого ікон найкращі Покрова, св. Микола і Різдво Богородиці.

Христос і Богородиця того іконостаса вображені Сошенком в звичайних іконописних типах, але з типово-українським характером фізіономій. „Усі картини визначаються гарною, правдивою виписксю ліній тіла і архітектурних подробиць та правдивою воздушною перспективою". (Широцький.)

Тогож таки 1856 р. намалював Сошенко кілька картин для храму Різдва Христового в містечку **Тульчині** на Поділлю а в селі **Губнику** (Гайсинського повіту) в одного з мешканців переховуються три ескізи Сошенка до ікон в Нестерварці. Усі праці Сошенка підписані. Малював без помічників, при чому для поодиноких картин послугувався моделями. Кольорит його картин різкий, близький до кольориту народніх іконописців, одначе краски не трівалі, через що більшість ікон його роботи обсипалося.

От і все, що, покищо, дасться сказати про малярську творчість Сошенка. Одначе уже із того бачимо, що ця так дуже для України заслужена людина, в своїй малярській творчости ні в чому не виявила ні своєї індівідуальности ні надзвичайного талану. Підозрівати його о вплив на малярську творчість Шевченка тим самим не можна. Не був це ні Брюлов ні навіть Штернберґ, який до певної міри був будителем побутової струни в малярській творчости Шевченка. Це очевидно не значить, що колись як хтось з пієтизму до „відкривця" Шевченка добуде на денне світло твори того маляря не найдуться поміж ними річи, якими він незалежно від своєї великої заслуги, займе своє, хочби й скромне місце в історії українського малярства XIX. ст.

і працюючих рук. Треба сказати відкрито, що наш музей не мав укваліфікованих робітників, чого доказом впрочім був ще недавний вигляд усіх його саль.

„Коли Гуцульшина так богата, то чомуж тут цілком занедбана Лемківщина, Бойківщина і т. п. — чому нема в музеї от хотьби хлопського одягу львівського повіта, який куди гарнійший і більше наш, як гуцульський?“ — спитає видець, який хоче бачити в збірках якусь раціональну будову та гармонійну цілість. На се питання постараємся дати відповідь чином і то можливо як найскорше, коли се буде лежати в сфері нашої матеріяльної змоги.

При раціональнім розкладі можна буде цілу збірку Гуцульшини помістити в половині салі, а другу половину виповнити етнографічними експонатами решти території Східної Галичини. Тут ми серед найбільшої прогалини, яка аж разить у нашім музеї, а яку зможуть заповнити добірним змістом тільки: найбільші зусилля Музейної Комісії, добра воля Виділу Наук. Тов. ім. Шевченка і зрозуміння всіми культурно-національної вартости нашого Музея і співучасть у дальшій, конструкційній роботі нашого громадянства — передовсім його культурнійших та заможнійших кругів.

Маю підставу думати, що богато читачів отсих стрічок будуть уважати замітки, які я висказав та без обиняків вискажу і дальше, за розумні і слушні; здогадуюся, що у декого збудиться на сій підставі нехіть до нашого музея, як інституції, котрої наш дуже скромний маєтковий стан не зможе піднести до начерkненого рівня. Коли так, то уважаю за відповідне і конечне висказати сегодня отсей, також мій погляд на теперішний стан нашого Музея:

Український Національний Музей ім. Шевченка уважаю за одиноку музейну інституцію на цілій українській території, яка має уже тепер суцільний і всесторонний характер, має аж до найвисших ступенів розвою намічену, ясну програму, тілько цінних і добірних експонатів, що вони можуть творити поважну, трівку підставу для дальшого розвою; а важке наше економічне положення уважаю не так грізним, щоби могло зупинити дальшу її будову. Навіть незначним накладом можемо в дни відкриття дуже успішно досконалити стан нашої інституції — майже до вершків наміченої світлости.

Переглядаючи зміст нашого Музея — підемо дальше.

Іван Труш

Робочим головам, рукам
На цій окрадений землі
Свою Ти силу низпошли!

— — — — —

Трудящим людям, Всеблагий
На їх окраденій земли
Свою Ти силу низпошли!

— — — — —

А доброзиждущим рукам
І покажи і поможи,
Святую силу низпошли!

— — — — —

А всім нам вкупі на земли:
Единомислiє подай,
І братолюбє пошли!

Молитви.

Духова самітність Тараса Шевченка.

„Такий сьогодні поширений в літературі песимізм знайшов вислів у творах багатьох знаменитих поетів нашого (XIX) століття, але хиба жаден із них не мав стільки права нарікати, ні з одним із них не обійшлася доля так по мачошиному, як із Тарасом Шевченком; з 47 літ життя бути 24 роки в кріпацтві, а 10 літ підупадати на силах під тягаром ґарнізонової служби серед далеких уральських степів у вічній залежности від примх пяних начальників, це дійсно доля, сто разів гірша ніж тюремні терпіння славного Сільвіо Пелліко, що викликав колись спочування для себе у всієї думаючої Европи“. Такими словами починає М. Здзеховський свій нарис про містицизм у Шевченка і Гоголя в низці нарисів із психольоґії славянських народів п. н. Месіяністи та славянофіли (Краків, 1888).

Та було ще щось, що робило Шевченкову долю ще тяжчою, ніж її змалював у вище наведених словах Здзеховський. Усе життя переслідувала Шевченка духова самітність. Почалася вона сирітством в дитинстві Тараса, вивела його на довгім шляху мартирольоґії селянського сина-сироти від покойового козачка Енґельгардта до викупу з кріпацтва та слави найбільшої поетичної сили України, помогла йому випередити всіх сучасних Українців у національній свідомости й розумінню національної гідности й політичної волі України, тяжким камінем придавила його десятилітнє заслання й тим самим прискорила передчасно смерть Шевченка.

Духова самітність Шевченка пояснює нам, чому він зараз на початку своєї поетичної творчости так часто оспівував сирітську долю або бодай згадував про незавидну долю сироти:

Тяжко, важко в світі жити
сироті без роду:
нема куди прихилиться, —
хоч з гори та в воду!

„Хоча й волі, сказать по правді, не було“ в Шевченка, „та все таки якось жилось — хоть на чужому, та на полі“. Але постигла зла доля Шевченка. І в Орській кріпости почав Шевченко скаржитися в своїх поезіях, що доля не судила йому вмерти, орючи на ниві:

Нічогоб на світі не знав,
не був би в світі юродивим,
людей і... не прокляв!

Поет згадує на чужині, як на Україні ніхто не любив його, бо він не хилився ні до кого, чи був у свиті, чи в жупані,

блукав собі, молився Богу
та люте панство проклинав.

„Зла слава“ загнала поета в неволю й там на чужині стає його невідступною товаришкою нудьга, що „перлася, як той Москаль, в самотню душу“. Не раз згадує він, яке то добро, коли у кого є дім, а в нім сестра або мати добра, бо в поета з роду не було такого добра. Це й відчув він саме, коли инші салдати подіставали листи з почти, тільки він з одним товаришем без ніякого письма поклалися й щось таке розмовляли. Поет думав:

деб того добра,
письмо чи матір, взять на світі?

Щоб дещо полекшало в неволі, поет складає вірші. Та мимоволі виривається тяжкий зойк з грудей поета:

І знов мені не привезла
нічого почта з України!
За грішнії мабуть діла
караюсь я в отсій пустині
сердитим Богом. Не мені
про теє знать, за що караюсь.
Та й знать не хочеться мені!!.
А серце плаче, як згадаю
хоч невеселії случаї
і невеселії ті дні,
що пронеслися надо мною
в моїй Україні колись.
Колись божились та клялись,
братались, сестрились зо мною,
поки мов хмара розійшлись
без сльоз, роси тії святої.
І довелося знов мені
людей на старості... Ні, ні!
Вони з холєри повмірали —
а тоб хоч клаптик переслали
того паперу...

Нема з ким поєднати серця в неволі, в самоті. І коли що на світі тяжке,

тілько й тяжко, що в пустині
у неволі жити.

Одинокими віршами розважає свою голову, хоч свідомий того, що кує собі кайдани, „як ці добродії дознають“. Так і випророкував собі Шевченко семилітню пустку в своїй мистецькій творчости. Потаємне віршування тим більше мучить поета, що не має з ким поділити свого широкого серця, не має навіть з ким поговорити:

Тяжко мені, Боже милий,
носити самому
отсі думи і не ділить
ні з ким, і нікому
не сказать святого слова,
і душу убогу
не радовать і не корить
чоловіка злого,
і умерти...

Тепер бодай заросли тернами всі стежки на Україну, алеж не в меншій духовій самітности жив поет і по виданню свого епохального Кобзаря. Один із найдосаднійших малюнків духової самітности Шевченка як поета дає оцей вірш:

Хіба самому написать
таки посланіє до себе,
та все дочиста розказать, —
усе, що треба, що й не треба!
А то не діждешся його,
того писан'я святого,
святої правди ні од кого.
Та й ждать не маю од кого,
бо вжеб, здавалося пора:
либонь уже десяте літо,
як людям дав я „Кобзаря“.
А їм неначе рот зашито:
ніхто й не гавкне, не лайне,
неначе й не було мене!
Не похвали собі, громадо, —
без неї може обійдусь, —
а ради жду собі, поради;
та мабуть в яму перейду
із москалів, а не діждусь..

Мені, було, аж серце мліло, —
мій Боже милий, як хотілось,
щоб хто небудь мені сказав
хоч слово мудре, щоб я знав,
для кого я пишу, для чого,
за що я Вкраїну люблю,
чи варт вона огня святого?
Бо хоч зостаріюсь затого,
а ще не знаю, що роблю...

Одинока рада закути себе в дуревину, а на громаду хоч наплювати, бо — вона капуста головата. Лічить в неволі дні і ночі і лік забуває, але таки волочить в неволі кайдани, бо може ще подивиться на Україну.

Поета журить думка, чи на бісового батька не тратить він і днів і пер і паперу. Лютими ворогами називає тих, що поета

з святого неба
взяли між себе, і писать
погані вірші научили.

Таким робом вони положили тяжкий камінь посеред шляху й розбили об нього поетове праведне серце так, що він тепер іде без дороги, без битого шляху.

Чехи про Українців перед 100 літами.

В 22. числі нашого часопису помістили ми знаменну статтю начального редактора праської „Трібуни“ в обороні української справи. Часопис сей одначе не обмежився на сім. Майже що дня зводить він бій за наш народ з органом народніх соціялістів „Ческим Словом“, яке під впливом російських есерів стоїть ще далі на становищі „єдиної й неділимої“.

„Трібуна“ закликала чеський нарід, щоби він блище пізнав Українців, бо се лежить в інтересі Чехів як з огляду на будуччину південної Росії, так також з огляду на се, що частина Українців, именно на Підкарпатській Україні, увійшла в склад чехословацької держави. Щоб свойому закликови подати реальну підставу, помістила „Трібуна“ дня 19. с. м. довшу розвідку п. Фльоріяна Заплєталя під заг. „Українці й наші будителі“, в якій намічує, о скільки вчені й письменики чеські в першій половині 19. століття займалися українською мовою й українським народом. Зміст сеї розвідки такий:

Ще в році 1846. висловився Карло Гавлічек у своїй статті „Славянин і Чех“, що „славянський патріотизм є лиш дрібку гіршим від космополітизму“ та виступив різко проти „поетичної й вельми неясної приязни й братерства“ поміж Славянами. Сей заміт Гавлічка можна ще й сьогодня піднести проти деяких чеських учених і політиків, які думають, що наша влада хоче розбудити на Підкарпатській Україні якийсь новий національний рух, між тим коли про окремішність Українців на Підкарпаттю переконалися ще перед р. 1846. такі наші визначні діячі як Челяковскі, Гавлічек, Паляцкі, Ріґер, Пінкас і инші.

Літературними памятниками Українців на Підкарпаттю займався вже славіст В. Ф. Дуріх, який переписувався з українським будителем під Карпатами, Андрієм Бачинським, уніятським єпископом у Мукачові.

Ученик Дуріха, Осип Добровскі, займається питанням народности й мови підкарпатських Українців у збірнику „Slovanka“ в р. 1814. Вважає він Українців по обох боках Карпат окремим народом, хоч зближеним до Великорусів. Одушевлявся „Енеїдою“ Котляревського, про яку згадує в року 1814 (Slovanka, стор. 209)

Фр. Паляцкі пише в р. 1830. в „Часописі Чеського Музея“ (І. 76.) між иншим дословно: „Український нарід ріжниться мовою як від Москалів, так і від Поляків. Вже в давному втеряв свою самостійність й підпав в части під сих своїх сусідів, а в части під литовських князів. Се спричинило, що шляхта й міщане стали говорити по польськи або по великоруськи, а українська мова залишилася тільки між сільським людом. Ціла так звана мала, чорна й червона Русь є властиво українською, а лиш велика Русь є російська або, як ми зовемо, „ruská“. На полудне сягає український нарід аж до Угрів. Ціла Сх. Галичина є українська. Звідси простягаються Українці на Поділю, Волині й Правобережній Україні аж за Дніпро до Полтави, а відтак на полудне аж до ріки Кубані. З походження всі Козаки є властиво Українцями, не Москалями, але вже з давна поширюється між ними московська мова“.

Також Фр. В. Челяковскі, як поет і фільольоґ обстоював все з горячою любовою відрубність українського народа. В марті 1830 р. писав секретареви петроградської Академії Наук Петрови Кеппенови: „Сей по великоруськім найчисленнійший нарід заслугує дійсно на збільшену увагу, а вивчування його мови на місці є тим важнійшим, що літературні джерела її незначні“.

Павло Й. Шафаржік вже замолоду став займатися мовою Українців. В лютім 1833 р. пише він до Коляра про незгоду між Славянами й прибавлює, що його серцю так само любий „бідний Руснак, як і багатий Москаль“. Як редактор часопису Чеського Музея одержує цінні студії про Українців від Вагилевича й Головацького, які враз з Шашкевичем становили відому „трійцю“ та яких діяльність тісно звязана з відродженням українського народа по обох боках Карпат. Матеріяли про Українців, постачені Вагилевичем і Головацьким, передав Шафаржік друком чеському громадянству в творі „Slovansky národopis“ (року 1842). Говорячи там про літературний „руський“ язик, каже, що се не є мова загально-руська, але тільки мова „московська, окремий рід великоруської“.

Зпоміж визначніших чеських письменників пізнав докладнійше Українців Ян Ковбек.

В листі до Ганки р. 1833 пише Ковбек: „Мова Українців є тепер предметом мойого найголовнійшого заняття, яке Чехови справляє велику приємність. Чеська й українська мови на себе такі схожі, що прямо роскіш для Чеха розмовляти з Українцем“.

В часописі Чеського Музея (р. 1838 ст. 367) оголосив Ковбек розвідку про переклади Короледворського рукопису на славянські мови, а між тим і на українську. Сі переклади на українську мову зладили М. Шашкевич (його переклад недокінчений) та Ів. Вагилевич, який працював „над українським словарем і збирав українські пісні“. Ковбек хвалить Вагилевичів переклад Короледворського рукопису: „Вагилевичів переклад на українську мову є тим важнійшим і цікавійшим для нас Чехів, що українська мова своєю схожістю й спорідненням із чеською прямо нас зачудовує; що хвиля чуємо тожсамість звуків і значіння слів“. При кінці розвідки подав Ковбек зразки перекладів Шашкевича й Вагилевича на доказ „багацтва й гнучкости червоноруського наріччя української (малоруської) мови“.

Цей погляд Ковбека на самостійність українського народа й на красу його мови тим цікавійший, що Ковбек був знаменитим знавцем великоруської літератури й високо цінив великоруських байроністів Лєрмонтова й Пушкіна.

У відчиті „Про панславізм“, який опісля опубліковано в Гавлічковій „Чеській Пчолі“ (Ceská Vcela) року 1847 каже Ковбек: „Українці мають Богдана Хмельницького, який піддався (1654) із своїм сином Юрієм і з українським народом під власть московських царів“. Далі пише: „Малоруська мова була з давна мовою дипльоматів, була образована, вживано її в книгах і в урядах, а опісля під напором політичних невзгодин замовкла в замках, палатах і дворах шляхти, а схоронилася між маломіщан і попів, аж наконець опинилася під сільською стріхою“. Порівнує долю Українців з долею Чехів: „Чеська мова й література повзла тим самим назадним ходом рака, як малоруська, й вона теж захистилася в маломіщанському домику й в хлопській хатині“. Протиставить „Українця Москалеви“, як членів двох споріднених, але самостійних народів. Кінчить свій відчит гейби пророчими словами: „Малоруський нарід

Шуканням шляху для генїяльного таланту було усе життя Шевченка серед вічної душевної самітности, без приязного товариства, без зичливої громадянської критики й поради. Душевна самітність Шевченка осягла найвищий ступінь саме тоді, коли йому як найбільше було треба щирих приятелів. Тому й не можуть дивувати вислови проклону серед обставин, в яких можна було збожеволіти.

Вирвалася з наболілого серця поета скарга на недостачу мудрого слова про його Кобзар на засланню, обличчя паленіє сьогодні від сорому, що в 60. роковини смерти Генія України не маємо ні доброго повного видання всіх Його творів і листів, ні гідної Його монографії (поза житеписною хронікою Конисського та поетовою характеристикою Єнзена) про цілість життя та творчости Шевченка.

М. Возняк.

Щож діяти? Ня те й лихо,
Щоб а тим лихом битись...
На Різдво.

Чи довго ще на сім світі
Катам панувати?
Сон.

Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить...
Іван Гус.

Люде, Люде!
За шмат гнилої ковбаси
У вас хоч матір попроси,
То оддасте.
П. С.

І день іде, і ніч іде...
І, голову схопивши в руки,
Дивуєшся: чому не йде
Апостол Правди і Науки?!

Борітеся, поборете!
Вам Бог помагає;
За вас сила, за вас воля
І правда святая!
Кавказ.

Привіти през. Ю. Романчукови.

82. Від Видавництва „Загальна Книгозбірня" в Коломиї.

Високодостойному Ювилятові професорові Юліянові Романчукові у Львові.

Признаючи неоцінені заслуги, положені понад півстолітньою працею над розвоєм українського письменства на полі журналістики, як також видаванием творів наших перших і кращих письменників у принадній, поправній і популярній формі, з чим заєдно злучене було корисно для справи виконуване завдання боронити самостійности й чистоти української письменницької мови.

Видавництво „Загальна Книгозбірня" в Коломиї складає Високодостойному Ювилятові в день 80-их роковин Його уродин доземний поклін із горячими бажаннями, ще довгі літа провести у здоровлю й тішитися добірними овочами Своєї невсипущої праці.

За видавництво „Загальна Книгозбірня" М. Роздольський, — Омелян Цісик, Д. Николишин.

83. Від Українського Горожанського Комітету в Збаражи.

З нагоди святкування 80 ої річниці уродин Високозаслуженому Громадянинови Юліянови Романчукови найщирші бажання в імени цілого повіта засилає:

Окружний Український Гор. Комітет в Збаражи.

84. Від Українського Товариства в Снятині.

Великому і заслуженому Синови України Ювилятови Президентови Юліянови Романчукови пересилаємо заяву глубокої пошани і щирі бажання прожити ще много літ і тішитися успіхами своєї чесної праці для слави, добра і щастя нашого народа.

Українські Товариства в Снятині: Міщанська Читальня, Боян, Січ І. і ІІ, Кружок „Сільського Господаря", Кружок „Жіночої Громади", „Шкільна Поміч", Кружок У. Т. Педаг., Українська Захоронка, Філія „Просвіти", Філія „Сільського Господаря", Повітова „Січ", Народний Дім, Тов. „Наука", Окр. Відділ Учителів Взаємн. Помочи", Каса „Прут", Український Гор. Комітет.

З поручення товариства прошу Хвальну Редакцію передати сі наші бажання Достойному Ювилятові.

Снятин, дня 28. лютого 1921.

о. Йосиф Пронь.

85. Від Українських Товариств в Зборові

Високозаслуженому Громадянинови та щирому Робітникови на народній ниві з нагоди 80 літних уродин Українці Зборівської землі шлють горячі бажання та щирий привіт на Многая літа.

За Твою, Батьку, довголітну щиру працю, та сердечну любов до Народа заплатою нехай буде для Тебе честь та вдяка щира від того Народа для котрого через десятки літ Ти Батьку трудився. Жий нам Многі літа.

В імени Виділу Філії „Просвіти", Т ва „Сільський Господар".

Олександер Багрій.

86. Від читальні „Просвіти" в Лубянках Н.

Читальня „Просвіти" в Лубянках низших, повіт Збараж засилає достойному Ювилятови щиро-сердечний привіт. Тим що непохитно витрівали на своїх становищах аж до глубокої старости належиться найвище признання нації.

Честь твердому мов сталь і чистому мов кристал характерови. Лише такі характери здібні збудити віру і викресати силу, пригожу перемінити юрбу рабів в нарід вільний.

Читальня „Просвіти" в Лубянках низших. — Барилюк Лука голова, Яремчук Олекса секретар.

87. Від філії тов. „Просвіта" в Коломиї.

До Високоповажаного Юліяна Романчука, першого виділового, відтак 10-літного голови і постійного труженика товариства „Просвіта" у Львові. У 80-літні роковини Твоїх уродин нехай відрадою Тобі буде, що ідейне зерно правди і науки, яке Ти сіяв через 60 літ свого трудящого житя, не пропало марно, а попавши у живі серця зійшло, буйно і заповідає обильні плоди!

Оглядати їх своїми очима та довго ще тішитися загальним признанням і пошаною вільного народа желає Тобі також Коломийська філія „Просвіти".

В Коломиї, дня 23. лютого 1921.— І. Максимів за писаря, Леонтин Кузьма за голову Кол. філії.

88. Від тов. „Зоря" у Львові.

Високоповажаний Пане Президент! З нагоди 80 літних уродин підписане Товариство українських ремісників і промисловців „Зоря" складає Вам, Високоповажаний Пане Президент, щирі та сердечні слова найбільшої пошани і глибокої вдяки за Ваші довголітні труди на полі національного освідомлення і організації українського народу в Галичині, а з окрема українських ремісників і промисловців.

Бажаємо Вам, Високоповажаний Пане Президент, ще многих літ прожити і діждатись так бажаної нам всім вільної волі!

Львів, дня 24. лютого 1921. Виділ „Зорі". — Юрко Сидорак заст. голови, Михайло Стефанівський за секретаря, Антін Оприск касієр.

89. Від Українських товариств в Надвірній

Високодостойний Ювиляте! Сьогодня, коли стоїш Ти на порозі 80-року життя Надвірнянська волость, якої перед форум Европи був Ти стільки літ речником з Віденської трибуни, шле Тобі привіт словом убогий, як убога тепер наша обездолена земля, за те щирий як слези сиріт, а теплий як дітий серце до Рідного Батька.

Бо Ти був духовим Батьком двох поколінь, а кличем і змістом Твойого трудолюбивого життя було:

„Гей світла більше від верху до споду,
Аж там, де голод, де холод, де тьма
Най просвітиться спідний пень народу
Най загляне світло в курянок кінча".

І в цей час, коли стоїмо на згарищах наших сіл і городів сковані в кайдани глядимо зі сумом на зруйнований труд цілих поколінь, мимо всього не попадаємо в розпуку і сміло глядимо в будучність в тім переконанню, що Твоя праця не пішла на марне і що вона буде задатком світлійшої нашої будучини!

Хай Всевишний кріпить Твої сили і дозволить діждатися тої радісної хвилі, коли й ми засядемо в народів вольних колі.

Українські просьвітно економічні Товариства в Надвірній.

90. Від Редакції „Українського Слова" в Берліні.

Високоповажаний Пане Добродію! З приводу 80. річниці уродин пересилає Вам редакція „Українського Слова" найщирші побажання здоровля і сил.

За многолітню працю на рідній ниві прийміть від редакції щирий поклін і сердечну подяку.

З глубокою пошаною: Д-р Зенон Кузеля головний редактор.

Деж ти дівся в Яр глибокий
Протоатпний шляху?
Чи сам зарiс темним лісом?
Чи то загатили
Нові кати, щоб до тебе
Люде не ходили
На пораду: що їм діять
З добрими панами
Людоїдами лихими,
Новими Ляхами?
Не гатіте! бо над Яром
Залізняк вітає
І на Умань позирає,
Гонту в глядає.
Холодний Яр.

Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі;
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І заснути на вік — віки,
І сліду не кинуть
Нікого! однаково —
Чи жить, чи загинуть
Минають дні, минають ночі.

спершу сам себе покинув, а тому й другі покинули його. Малоруський нарід сей для славянської взаїмности найбільш здатний нарід, зійшов в Польщі на хлопів, а під Москалями на хахлів, — одначе малоруський нарід може стати колись важним чинником Славянства".

Про силу прихильности Ковбека до українського народа й його ясний погляд на подійсні умовини розвитку української мови в Росії свідчать його слова із статті, поміщеної 1850 р. в Гавлічковому органі „Slovan" під заголовком „Статистично-політичний перегляд головнійших мов і народів европейських, передовсім славянських". Між иншим говорить Ковбек про долю української мови ось що: „Нині (1850) українська мова не суперничає в Росії із великоруською мовою. Навіть в преславному Києві, в свойому серці, не заволоділа українська мова високими школами святого Володимира. Вона полишилась мовою хахлів, черні, простолюдя й самі Українці вважають її такою, а великоруську — мовою панською. Все, що досі (1850) появилося друком на українській мові, почавши від дотепно схожа ченої „Енеїди" Котляревського не вважається вугольним каменем окремої літератури, якаб мала стати починєм якогось перевороту в духовому життю Українців, але дилетантизмом, оперетковою іграшкою Українці, які хотять видвигнутися в громадянському життю, бажають визначитися пером чи мечем, глядять на великоруську мову як на атенщину, виснажуються писати й говорити як найчистійше по великоруськи, закривають своє українське походження великоруським плащем „ne documenta darent, qua sint origine nati". Хоч ми, Чехи, змагаємо до як найтіснійшої взаїмности й любови між Славянами, — хоч ми дуже любимо українську мову, бо вона нам близька й о половину зрозумілійша, як мова великоруська, яка за надто пересякла й напічнявіла чудським вокалізмом, — то проте наша любов до української мови не всилі сповнити нашого славянського серця сею даремною надією, що українська мова матиме змогу осягнути в російській державі приязнійшу й яснійшу будучину. Лишається одинока надія буйнійшого розвитку української думки лиш в Галичині та в північних Уграх."

В сих словах Ковбека міститься ціле єство язикового спору, яке ведеться під сю хвилю на Підкарпатській Україні між зайшлими сторонниками великоруської мови й автохтонними Українцями.

Тогож погляду що Ковбек були теж ще перед роком 1848 у нас Запі сам Гавлічек-Боровскі. Тим самим шляхом, одідиченим по наших великих мужах науки, ступає й наша влада, огріта благотворними лучами сонця свободи.

Від себе, як перекладача, можу лиш прибавити, що як зміст, так і тон розвідки п. Заплетала варті сього, щоб з її змістом познакомилося наше приголомшене громадянство. Тим цінніщим являються відкриття думок, почувань і праць синів чеського народа про український нарід — в часах, коли загал інтелігенції українського народа слабо або може й зовсім не розуміє своєї властивої ролі у сімї народів.

Передав д р Ол. Бариляк.

Поникли голови козачі,
Неначе стоптана трава;
Україна плаче, стогне, плаче,
За головою голова
До долу пада; кат лютує...
Ляхам.

Перед новою бурею?

Зірвання переговорів з Німеччиною

Сталося так, як можна було передбачувати. Переговори між союзними державами і Німеччиною зірвані. Сталося це на пополудневім засіданню льондонської конференції дня 8. п. м.

На тім засіданню — як подає Аг. Райтера — Льойд Джордж заявив, що пропозиції Сімонса неможливі до принятя, бо вони подають такі умови, які Німеччина могла би змінити в найближчих роках. Головно, коли плебісцит на Гор. Шлеську випаде в некорысть Німеччини, Сімонс був би уповажнений заявити, що наслідком цього повстала нова ситуація Иншою точкою, що звертає увагу, є відмова Сімонса що до прийняття Німеччиною відповідальности за війну, що є фундаментальною тезою мирового договору.

Сімонс зложив таку заяву: Жалую дуже, що ціль нових німецьких пропозицій найшла цілковито лихе зрозуміння. Ми були свідомі некорисної сторони провізоричного полагодження справи на пять літ під примусом ультімату, що сьогодня кінчається. Я уповажнений запропонувати конференції проволоку, аби порозумітися з кабінетом. Стверджую, що цього німецького предложення союзники не розглянули. Німецький народ хоче заплатити відшкодування, якого піднявся, о скільки це лежить в його спромозі. Сімонс запротестував проти нарядження санкцій, які на його думку є цілковито неоправдані і безправні.

Похід союзних військ в границі Німеччини.

Наслідком зірвання переговорів розпочався дня 8. п. м. похід англійських, французьких і бельгійських військ в границі Німеччини.

Досі союзні війська обсадили Дісельдорф, Дуїсбург і Рурорт. Союзна фльота має також в найблизшім часі перевести бльокаду Гамбурга.

Протест Німеччини.

Президент Німеччини Еберт і державний канцлер Ференбах видали до мешканців міста Дісельдорф, яке в першу чергу мали заняти союзні війська, відозву:

Наші противники у світовій війні поставили нечувані і невиконанні домагання в готівці і добрах. Маємо статися невільниками наших неприятелів. Нашими підписами маємо усанкціонувати і ствердити договір, який не може бути виконаний працею кількох генерацій. Не можемо цього зробити. Наша честь і наша гідність не позволяють на те, аби зломити отверто версальський договір. Наші противники обсадили дальші німецькі области. Насильству не можемо протиставити насильства. Ми безборонні, одначе будемо апелювати до світа, аби всі, котрі мають ще почуття справедливости почули, що наші права насильно потоптано. Співгорожане, що мусите знести чуже панування заховуйтеся гідно супроти чужого панування насильства. Голови до гори! Не дайте прірватися до нерозважних діл. Витривайте і вірте, що уряд Німеччини досі не спічне, доки чуже насильство не уступить перед нашим правом.

Кромі сього канцлер Німеччини оголосив в німецьким парляменті протест проти репресій з боку союзних держав. Одночасно німецький уряд оголосив відозву до людности, наклікуючи її до захований спокою.

Французькі митові зарядження в окупованих областях.

Вольф доносить з Льондону: Бріян заявив співробітникови бюра Райтера, що нові митові зарядження в занятих областях почнуться в четвер.

Англійська дивізія й фльота готові.

„Еко д'Парі" доносить з Льондону: Наслідком конференції Фоша з Вилсо-

ном, одна англійська дивізія готова вже до походу в надренські провінції. Стоїть вона вже на воєнній стопі під командою Кевона. Також англійська фльота готова виплисти, колиб союзники постановили заострити натиск на Німеччину морськими зарядженнями.

Становище Зєдинених Держав.

П. А. Т. доносить з Ню Йорку: Президент Зєдинених Держав Гардінг відложив свій плян заключення мира з Німеччиною, не хотячи ставати на дорозі коаліції. яка готовиться до вимушення на Німеччині виконання ухвал версальського договору. Ця звістка знівечила великі надії Німеччини на Америку і викликала занепокоєння в Німеччині.

Невтральність Чехо Словаччини.

„Час" на основі уповажнень чеського уряду стверджує, що Чехо Словаччина не візьме участи в примусових зарядженнях проти Німеччини та що усі поголоски в тім напрямі є безосновні.

Німецькі амбасадори завізвані до Берліна.

З Берліна доносять: Німецькі амбасадори в Льондоні і Парижі та німецький посол в Брукселі завізвані до Берліна.

Вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!
І мене в сімї великій,
В сімї вольній новій,
Не забудьте помянути
Незлим, тихом словом!
Заповіт.

Церква — домовина
Розвалиться, а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти
Суботів.

говору можливе в другій половині найблищого тижня.

Инші часописи доносять з Риги, що совітська делеґація зажадала ревізії артикулу про границі та домагається спільної границі з Польщею на просторони 150 верстов в річицькім повіті. Кромі сього Росія бажає забрати летельський повіт. Ці домагання — пишуть часописи — підтинають засади мирового договору.

Повстання в Кронштаді.

Варшавські часописи пишуть, що поголоски розповсюднені деякими телеграфічними агенціями про опанування столиці совітського уряду повстанцями виявилися неправдивими. Варшавська радіотелеграфічна стація одержала з Москви цілий ряд телеграм совітського уряду. Неправливі також поголоски про опанування Петрограду революціонерами. В околицях Петрограду ведуться тільки бої поміж повстанцями і червоними військами. На всякий випадок положення совітського уряду є поважне, що виходить з тону інструкцій, виданих совітським урядом.

„East Express" потверджує звістки про арештовання в Кронштаді Зіновєва і Калєніна. Для здавлення повстання вислали більшевики в околиці Петрограду 40.000-ну армію. Більшевицькі кола в Ризі признають, що положення в совітській Росії поважне, одначе вони переконані, що енерґії Троцького вдається згнобити революцію, викликану — на їх думку — аґентами антанти.

Совітський уряд — як доносить П. А Т. зарядив введення революційних судів.

Проклямація уряду заряджує, аби негайно розстріляно ті особи, що піднесли оружє проти совітів і не піддалися. Ті, що піддадуться без опору, можуть рахувати на лагіднійше трактування. „Правда" доносить з Петрограду, що збунтованим морякам в Кронштаді визначено ще один день, протягом якого вони мають піддатися.

Російський парляментарний комітет до Гардінга.

По донесенням з Парижа. російський парляментарний комітет в Парижі звернувся до президента Зєдинених Держав Гардінга, із закликом в справі уділення негайної допомоги революційному рухови в Росії та висилки поживи для повстанців. В цім заклику сказано, що повстання спровокувала нечувана тиранія совітів.

Війна Костаріки з Панамою.

З Вашінґтону доносять: 2000 ний відділ Костаріки перейшов границю Панами і зайняв ряд місцевостей. Ґарнізони цих місцевостей подалися під напором переважаючих сил. Зєд. Держави звернулися до обох републик з візванням перервати неприятельську акцію. Віділсано воєнні кораблі для оборони ам. горожан.

З польських справ.

Пілсудскі занедужав.

З Варшави доносять до польських часописів, що начальник польської держави Пілсудскі занеміг останніми часами. Лікарі сконстатували бронхіт.

Ґенеральна дискусія над конституцією.

На засіданню польського конвенту сеніорів дня 8. ц. м. вирішено, що в третьому читанню проєкту конституції відбудеться ґенеральна дискусія, в якій, в імени кожного зі соймових клюбів промовлятиме по двох бесідників. Голосування відбудеться 15. ц. м. Конституція стане законом перед великодніми феріями, які пічнуться 21. ц. м. а триватимуть до 26. цвітня ц. р. Посли, які опускають комісійне засідання без оправдання, будуть карані гривною в сумі 1000 марок за кожне опущене засідання.

Як принято Сапєгу в Льондоні.

Варшавський „Роботнік" поміщує ревеляції з Льондону. які дискредитують польського міністра закордонних справ Сапєгу під політичним оглядом цілковито. Після тих ревеляцій усі вістки про світле приняття Сапєги за кордоном, поширювані польськими кругами, минаються з правдою. На дворци в Льондоні не очікував Сапєги льорд Керзон, але звичайний урядник. Льондонська преса не згадала ніде словом про гостину Сапєги. Не було ніяких прийнять в його честь. Все те, що писалося на ті теми, є на думку „Роботніка" пустою фанфаронадою.

Польсько румунський союз?

Сапєга привіз до Варшави проєкт польсько-румунського союза, який предложить Пілсудскому, раді міністрів і соймовій комісії для закордонних справ. Ген. Розвадовскі має вияснити мілітарні основи союза. Говорять, що до Варшави приїде делєґат румунського міністерства закордонних справ.

Реорґанізація міністерства військових справ.

На засіданню польської воєнної ради, яке відбулося 7. ц. м, обговорювано справу реорґанізації польського міністерства військових справ, яке має полягати на виділенню економічно-адміністративної части, на якої чолі мав би станути цивільний урядник.

Польське заграничне представництво.

З приводу заключення польсько французького союза читаємо в нинішному числі „Курієр-а Львовского":

„Треба іще раз повторити це, про що говориться від ряду місяців, що ціле дотеперішне представництво Польщі за кордоном то одно велике обріхування так себе як і заграниці."

„Поміж міністерством а тюрмою."

Під повисшим заголовком поміщує нинішний „Дзєннік Людови" передовицю, в якій читаємо між иншими:

„Моральний рівень столиці (Варшави) відбивається на якости людей, які претендують до міністеріяльних тек, які підперті такою столичною опінією уміють досягти найвисшої державної гідности, щоби, природно, державну наву зідентифікувати з рівенем особистих ґешефтів. Тереном таких експериментів є, а краще до недавна були, особливо два урядові ресорти. яких Варшава за ніяку ціну не хотіла дати собі видерти — це міністерство фінансів та торговлі і промислу."

„З поміж останніх, потрясаючих публичною опінією фінансово промислових афер, одна скінчилася увязненням трьох директорів дуже патріотичного банку польського купецтва, а друга іще численнійшим увязненням „поважних" у Варшаві промисловців і купців."

„Отже серед банковців прогомоніло серед кримінальних сензацій назвище б. міністра скарбу п. Карпінського, який кермує банком, що відмовляє державі льомбарду на її позичку".

„Поміж замкненими в останніх днях варшавськими паскарами загомоніло знова друге, може менче відоме, але не мен е „поважне" назвиско — Пфайфера, який опинився під ключем, хоч, як говорила опінія, мав усі дані на міністра торговлі і промислу а навіть є спільником теперішного міністра торговлі і промислу Пшановского."

Один зі соймових послів був свідком телефонічної розмови міністеріяльного урядника, в якій якийсь промисловець урґує полагодження внесеної оферти на доставу і одержує від того урядника відповідь, що колиб йому віддано заступство фірми, оферта була би принята."

„Як бачимо віддаль морального рівеня поміж богатьома міністеріяльними достойниками і кандидатами на міністрів а тюремною атмосферою дуже не велика."

Приготовання до плєбісциту.

П. А. Т. оголошує відозву польського плєбісцитового комітету, в якій м. ин. сказано: Німці розвинули на польських областях горячкову діяльність, аби відстрашити управнених до голосування від участи в плєбісциті. Ця агітація має ту ціль, аби в управнених до голосування впоїти страх, що в дорозі можуть понести смерть, бо поїзди з голосуючими будуть підлягати замахам з боку Німеччини. Комітет взиває управнених до голосування Поляків, аби вони не дали настрашитися та взяли участь в голосуванню, бо в противнім разі стягнуть на себе ганьбу спроневірення перед польським народом.

Деякі польські часописи пишуть, що кождий голосуючий Поляк одержить титулом асекурації 100.000 марок.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10. — —

РІЖНІ ВІСТИ.

Вісти з Риґи.

„East Express" подає з Риги: Редакційна комісія обговорювала права національних меншостей. Текст, на який згодилися обі сторони, запоручує національні права, свобідний культурний розвиток, свободу мови, церкви і віроісповідних громад. Дальше обговорювано справи звороту воєнних втрат, заплати за удержання полонених і пошановання гробів. Редакційна праця поступає скоро вперед. Події в Росії, здається, приспішують праці над польсько-російським миром.

Польські часописи пишуть, що по всякій правдоподібности редакційна комісія покінчить свої праці ще протягом цього тижня. Підписання мирового до-

Перед польським судом.

Перед судом присяглих почалася дня 7. ц. м., відложена в липни минувшого року, розправа проти Романа Буфана, його брата Августа і Марії Баранівної. Акт обжаловання закидує Романови Буфанови злочин звичайного і підступного убийства та публичного насильства; двом другим обжалованим співучасть в злочині. В акті обжаловання говориться, що в настанням української влади у Львові Роман Буфан, як український міліціянт, повнив службу на залізничому шляху в Знесіню. 5. падолиста 1918 р. мав він стріляти до 14-літньої Іванни Цоперівної, тогож віку Ванди Зєліньскої і 15 літнього Петра Цопера в хвилі, як проходили шлях. На Цопері роздерла куля блюзку, його сестру зранила в руку а Зєліньску поклала трупом на місци. Два дні опісля 14-літний Станіслав Ляховіч вийшов перед хату і, як каже акт обжаловання, „приглядався товаришам, що грали в ґузики". В тім моменті упав з поза купи гною стріл, від якого Ляховіч згинув. Після того з поза купи, гною мали піднятися обжалований Буфан з нареченим своєї сестри.

Недалеко дому Буфана мешкав 20-літний О. Кавецкі, який боровся по польській стороні Дня 10. падолиста прийшли до нього оба Буфани і вивели з хати. Кілька днів опісля найдено його мертвим коло залізничого шляху.

Акт обжаловання закидує Баранівній, що вона спричинила арештування Кавецкого а затим і смерть.

До розправи покликано понад 60 свідків. Проводить радник Фіда, обжаловує прокуратор Ґіртлєр, боронять: д-р Ротфельд, д-р Мерунович і д-р Фухс.

З огляду на навал матеріялу пічнемо друкувати вичерпуюче звідомлення з розправи в найблизшому числі нашого часопису.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Господарська самопоміч консументів.

Економічне положення головної групи міських консументів, а саме урядництва всіх катеґорій ніколи не було світле. Пересічному урядникови по більшій части платня і перед війною не вистарчала на життя, так, що він звичайно перед першим бодай пятчину мусів позичити, а як прийшов який більший видаток звязаний з радісною, або сумною подією родинною, то треба було таки поважно задовжитися, або і платнею закондикувати. Скупі підвижки платень все випереджували зріст дорожнечі, бо як тільки чутка пішла про майбутню підвижку, каменичники і купці підносили ціни так, якби то їм та підвижка належалася. Тож урядник був все нужденним пролєтарем. але міг бодай свою біду сховати перед людьми, бо за оплатою десятки в місяць кравцеви був прилично одітий, а в горшки ніхто йому не заглядав, тож не знав, що чайок з хлібом становить в нього часто головну страву, бо снідання, підвечірок і вечеру.

Війна се положення незвичайно погіршила, бо тепер ніякі підвижки не можуть наздігнати дорожнечі, тож платня навіть вищим урядникам не стає на прожиток часто і до половини місяця.

Щоби се далося поправити дорогою підвишок платень, а навіть депутатів, се виключене, бо ціни скачуть безнастанно в гору і зїдають всі підвижки безслідно. Супроти сього весь майже інтеліґентний пролєтаріят стоїть перед пропастю. Се можна сказати загально европейське явище, та в нас з причини війни досі ще не зліквідованої та поневоленого становища нації воно ще без порівнання гірше.

Та не плакати нам і нарікати, а взятися до діла, яке би бодай в части полішило нашу тяжку долю. Треба конче вийти з дотеперішної апатії і бездільности. Треба взятися до самопомочі і орґанізації. Те, що доси зроблено, зівсім не вистарчає. Державні урядники попри своїх товаришів-Поляків дістають підвижки „множніка", в ряди годи ратами невеликий депутат, приватним також дещо капне від їх службодавців, та ні одні, ні другі не мають тільки, щоби сяк так прожити. Консуми засновані для поправи їх долі небогато можуть зробити. Передовсім є вони консумами в змислі кооперативнім тільки з імени, а кождий вважає їх за звичайний склеп, який має йому доставити товару, якого він деінде дешевше дістати не може. Звідки управа має взяти гроші на закупно товарів, ніхто не думає. Тож і управи консумів вважають їх звичайно за торговельне підприємство, а не зєдинення членів для піднесення свого господарства і поправи долі.

Се доконче треба би змінити, переміняючи консуми на справедливі кооперативи. Треба, щоби загал членів ними зацікавився, щоби їм допомагав більшими уділами і вкладками до збільшення оборотів, та щоби управи заінтересували членів до живійшої участи в товаристві добрим товаром, обслугою і товаровими зворотами, бо инакше консуми не сповнять своїх задач, а з настанням нормальних часів зовсім розлетяться. Треба би також більшого їх згуртування і не тільки у Львові, але і на провінції. Се згуртування можна би перевести через яку вже з істнуючих орґанізацій, на пр. „Народну Торговлю, „Спілку укр. Кооператив", або через окремо на сю ціль засновану орґанізацію. Вона повинна мати безпосередний контакт з продуцентом в нас тим лекший, що той продуцент се тато або брат чи инший свояк більшости наших службовиків. На тім не кінець. Треба вже раз подумати і про власну продукцію середників поживи. Ми не дурімся, що ось-ось відносини покраща-

ють і наші жінки господині знову будуть діставати в склепах „на книжочку“ все їм до пожитку потрібне, бо того так скоро не діждемося. Бачимо се найкраще на західних побідних державах, де дороженча мимо сього, що 2 літа мир, не устає. Зрештою пригадаймо собі, що те загублене передвоєнне щастя зовсім таке не було, як воно може декому в нинішнім лихоліттю видається. Памятаймо, що тою дорогою від консуму до гуртівні і продукційної кооперативи йшла кооперативна організація в її вітчині Анґлії від десятків літ і дала там світлі висліди, тож і нам її слідами йти треба.

Міське населення у Львові і подекуди на провінції вже від кількох літ працює на тзв. „дзялках“, а тепер задумали Поляки піти далі і якраз в тих днях оснували окрему інституцію продукційно-кооперативну „Зaгон“ у Львові. Її орґанізатори в своїм поклику між иншим заявляють, що їх переконанням тільки дорогою господарської кооперативної орґанізації сягаючої аж до продукції поправиться доля інтеліґенції, яка є тепер парієм суспільности. Се кажуть члени суспільности, яка має свою державу і є сильнійша від нас економічно, щож ми маємо сказати? Чиж самооборона не є нам стократно потрібнійша? Коли їм опіка держави і їх могутніх інституцій не вистарчає, то що допервa ми маємо казати при слабкій ще нашій економічній орґанізації, позбавлені всякої помочі, відсувані від всяких ліпших зарібків і ледви толеровані.

Ми тому повинні негайно приступити до зорґанізовання нового або відповідного пристосовлення одного з дотеперішніх товариществ в кооперативу для обробітки землі. До такої кооперативи треба стягнути загал українського міського населення, яке є в більшій своїй части пролетарське, бо між положенням умово і фізично працюючих пролетарів нема дійсної ріжниці. Ініціятива до цеі акції повинна вийти від нашого приватного урядництва, яке має свою одноцільну орґанізацію, та багато людей звязаних своїм званням з практичним життям. Переведення сього діла о стільки облекшене, що деякі наші інституції мають більші земельні посілости, які їм лише дуже малу приносять користь. Тож могли би їх бодай частинно віддати кооперативі в аренду, далі маємо відповідні сили до кермування і ведення рільної господарки, та безробітних, які часто певне згодились би обняти роботу на ґрунті і в той спосіб наймана праця могла би бути зведена до найменших границь. Не хочемо замикати очей на трудности в добуттю живого інвентаря і мертвого, особливо насіння, збіжа, бо насіння ярин пр. дістанеться в Краєвім Союзі господ. Спілок, та можна надіятися, що в тім ділі підуть нам на руку патріотичне наше духовенство, бож тут йде о їх братів і синів, що трудом своїм в злиднях причиняються до будівлі нашого народнього життя, служать рідному народови і його інституціям.

Д. Коренець.

ТЕЛЄҐРАМИ П. А Т.

Приїзд нім. делеґації до Берліна

Берлін. Німецька делеґація з мін. загр. справ д-ром Сімонсом приїде до Берліна нині поп. Держ. секретар д-р Берґман в повороті з Льондону має вступити до Парижа.

Командант союзних військ Дісельдорфу.

Дісельдорф. Команду над тутешніми союзними військами обняв ґен. Доґут. Оноді приймав він представників міських і військових властей.

10 окупаційних баталіонів.

Дуісбурґ. В окупації нових німецьких областей бере участь десять баталіонів.

Окупаційна область.

Париж. Три свіжо окуповані нім. міста, Дісельдорф, Дуісбурґ і Рурорт разом з околицею становитимуть окупаційну область, яка біжить рівнобіжно до Рену, широка 12 км. Буде це новий мостовий причілок, де також установиться нову цлову границю.

Троцький диктатором. — В Одесі повстання.

Льондон. З Гельсінґфорсу. Зогляду на поважне положення Троцького іменовано диктатором з необмеженою владою. Доносять дальше, що і в Одесі мало вибухнути повстання проти совітів.

Убиття еспанського през. міністрів.

Мадрит. През мін. Дато вбито вчера веч. револьверовими вистрілами, коли автом відїздив з палати. Виновники, мабуть члени професійних союзів дігнали авто на мотоциклях і дали 27 вистрілів. Виновники втікли.

Конференція в Брукселі.

Берлін. Вольф. „Іст Юроп“ доносить з Парижа, що хоч зірвано льондонські переговори, почнеться конференція фінансових знатоків в Брукселі найдальше до 14 днів.

Бомбардування Петрограду.

Стокгольм. Вольф. „Нордіск Прес. Центр.“ з Гельсінґфорсу: Фінляндська „Нотіс Биран“ доносить з Виборґа, що кронштадська кріпость почала о год. 4. пополуд. бомбардування Петрограду гарматами найтяжчого калібру.

НОВИНКИ

— **Чергове число „Українського Вістника“** з огляду на Шевченківське Свято появиться в суботу рано.

— **За погибших Борців за Волю Народа** відбудеться сьогодня. о год. 9. рано в Архикатедральній церкві св. Юра заупокійна Служба Божа з проповідю.

— **На поміч українській незалежній пресі** зложили: Д-р Сидір Голубович Львів 5000 мк, кличе: о. прелата Вол. Громницького Тернопіль, д-ра Чикалюка в Тернополі, о. сов. Сидора Глинського в Буцневі. — Іван Курчаба Неслухів 1000 мк, кличе: о. Петра Курчабу Острів, о. Стефана Височанського Перегноїв і Марію Зельську Полоничі. — Гурток акад. молоді Калуш 1000 мк, кличе: Драматичні кружки в Калуші, Войнилові і Долині. — Осип Різник Нараїв 200 мк, кличе: Гриця Різника, Касіяна Різника і Василя Павлова всі в Нараєві. — О. Андрій Гаврищак Борщовичі 500 мк, кличе: Семкова з Миклашова і о. Бернацького з Підборець. — Іванна Рожанська Знесіння 100 мк, кличе: Марію з Рожанських Рудавську в Завадці, Амалію з Рожанських Рожанковську Калуш, Ольгу Джусову в Рівній к. Рожнітова і Діонізію Білинкевичівну у Винниках. — О. Мисик Ванькова 5000 мк, кличе: Людомира Підляшецького поміщика в Глиннім п. Ліско, Впр. о. сов. Ом. Константиновича в Сяноці і о. кан. Ореста Солтикевича пароха в Улючч. — Д-р Маркил Рожанковський Калуш 1000 мк, кличе: о. Антона Лучаківського Збора, о. Івана Павлусевича Довга войн., о. Вол. Дудикевича Станькова. — Юліян Садовський Монастирець 500 мк, кличе: о. Івана Карповича з Монастирка, о. Ст. Ничая з Гребенного і Іллю Молозовця зі Старого села. — Йосиф Рибачевський Ляшки гостинні 100 мк, кличе: Тимотея Федевича з Черняви, Івана Гуміняка зі Сокаля і Івана Дебера з Арлаліської Волі. — Йосиф Рибачевський Ляшки гост. 200 мк, кличе: о. Володимира Попеля з Малнова, о. Івана Шеховича зі Сокаля і о. Івана Білика з Арлам. Волі. — Арт. маляр Іван Труш Львів 1000 мк, кличе: д-ра Івана Крипякевича Львів, д-ра Осипа Назарука, д-ра Василя Панейка. — Гриньо Федаш Ряшів 200 мк, кличе: Білецького, Навроцького, Шаласа, Тиховського, Касіяна, Микулу, Гуменюка і прочих урядників Українців в Ряшеві. — Дмитро Гольдера власт. каварні „Република“ 1000 мк, кличе: пп. Богдана Дрималика, Романа Криштальського і Льва Туркевича усіх у Львові. (У ч. 36 „У. В.“ через похибку подано д-р Лев Михайлівський 1000 мк; має бути д-р Теодор М.)

— **„Кінець світа“** В неділю 13 ц. м. о 12-ій в полудне викладатиме проф Ом. Терлецький в „Міщанськім Брацтві“ вул. Руська ч. 3. про „Кінець світа“.

— **15. Постійних членів „Українського Горожанського Комітету“.** Дмитро Форнальчик, нач. гром. в Зашкові. Кирило Гурман, Роман Худий, Теодор Поселюжний, Антін Попів, Микола Слободян, Йосиф і Анастазія Коваль. Стефан Дворнік. Роман Худий, с. Мих., в. і господарі зі Скорик, пов. Збараж; Ілько Чорній з Гушанки, Дмитро Мамалиґа з Шипівців, о. Андрій Мельник з Рогатина, о. Ів. Бучко і Стефан Скоробогатий зі Львова, іменовані Виконним Виділом Постійними членами „Укр. Горожанського Комітету“, Кирило Гурман, Роман Худий, Теодор Поселюжний, Антін Попів і Іван Худий с. М. зложили на цілі „Укр. Гор. Комітету“ по одній доляреви, всі инші по 500 мп.

— **Товариство „Українська Бесіда“** у Львові подає до відома, що чергові товариські сходини відбудуться в суботу, дня 12. марта, о годині 8 вечером. Заразом звертаємо увагу, що вступ дозволений тільки для членів і їх родин. Понадто подаємо до відома, що члени, які хотять взяти участь в цих сходинах, мають в пятницю або в суботу зголоситися на листу у господаря товариства між годиною 5 а 7 вечором. В неділю 13. марта о годині пів до 5-ої відбудеться діточа забава, виключно для родин членів товариства. 14. марта о годині 6-ій вечером відбудеться ліцитація часописей. Просимо всіх членів явитися, бо усі часописи, а то українські, польські, німецькі і французькі є по дешевій ціні до відступлення.

— **Лист до Редакції.** Довідуюся, що перед кількома днями в „Газеті Вечорній“ появилася нотатка, немовби я разом з тов. О. Бурачинським і д-ром С. Біляком наміряв видавати денник, фрондуючий проти „еміґраційної віденської“ політики та проти трудової партії. Отсим заявляю, що нотатка „Газети Вечорної“ неправдива, бо не маю наміру видавати жадного денника взагалі, а як карний член трудової партії не вів і не веду політики на власну руку. — З поважанням д-р Ізидор Голубович.

— **Нові арештовання.** Дня 1. марта арештували польські власти поручника У. С. С. Івана Поритька з Рогатинщини і відставили його до „Dowództwa Rejonu Bezpieczeństwa Nr. IX.“ в Бережанах, звідки відставлять його мабуть до табору інтернованих. Причина арештовання незвісна. Належить зазначити, що п. Поритько щойно в груднї вийшов з тюрми, де сидів через 5 місяців. Випущено його задля браку безпосередних доказів.

— **Американська „Свобода“ щоденником** Американська „Свобода“, що виходить вже поверх двайцять літ і є першим українським часописом на американській землі, від 1. січня ц. р. перемінилася на щоденник. Виходила вона в ріжних містах (Піттсбурґ, Оліфант, Джерзі-Сіті, а на останку в Ню Йорку) зразу як тижневик, а від кількох літ двічі у тиждень. Як офіціяльний орган Українського Народного Союза причинилася „Свобода“ до згуртування і національного освідомлення українських еміґрантів з Галичини, Буковини і Угорщини і відограла за океаном подібну ролю, як у нас „Діло“ і „Свобода“. Національну місію робила американська „Свобода“ не тільки в Злучених Державах, але і в Канаді в перших роках нашої канадійської еміґрації. Заступаючи таку саму національну і політичну лінію, яку вели „Діло“ і „Свобода“ в старому краю, американська „Свобода“ перша кинула іскру української національної свідомости в кругах угро-руських еміґрантів і посередно приготовила ґрунт під українське національне відродження Угорської України. Але найбільша заслуга амер. „Свободи“ в тому, що вона в часі світової війни піднесла високо наш державний ідеал, популяризувала його серед американського громадянства, а з окрема щиро боронила державних прав Західної України. Вона розвинула також широку аґітацію за матеріяльною допомогою жертвам военного лихоліття у Східній Галичині і наш Український Горожанський Комітет більшість своїх доходів має завдячити як раз праці амер. „Свободи“. Під зовнішним зглядом є амер. „Свобода“ найбільшим українським щоденником, взагалі з числом предплатників 20.000. Начальним редактором амер. „Свободи“ є п. Володимир Лотоцький, бувший довголітний співробітник „Діла“ і „Свободи“ у Львові. Між сталими співробітниками бачимо п. Омеляна Ривюка, Мирослава Січинського. Близько редакції стоять і пишуть у „Свободі“ д-р Льонгин Цеґельський і д-р Семен Демидчук, що пробувають тепер в Америці. Сталими кореспондентами амер. „Свободи“ є д-р Степан Баран зі Львова, д-р Михайло Лозинський з Відня і звісний поет Богдан Лепкий з Берліна. Кромі того має вона кореспондентів з усіх країн, де живуть наші переселенці.

— **З українського життя на чужині.** В Загребі основався під проводом д-ра Володимира Скоморовського просвітно-орґанізаційний комітет українських еміґрантів, в метою — в першу чергу згуртувати самих еміґрантів а відтак ширення освіти поміж Українцями в Бачці і Cремі. В Руськім Керестурі основалося „Руське просвітне Друженство“, якого головою є о. Мудрий. Покищо обі орґанізації, не розпоряджаючи ні фондами ні другими засобами споділються на підмогу з рідньої країни, головно в формі книжок і часописів.

— **З документів хвилі.** Stryj, dnia 4. lutego 1921. — Do P. Natalki Mierczuk w Uhersku. Na wniesione przedstawienie zawiadamia się Panią, że wedle relacyi gminnej z dnia 17/I 1921 L. 350 posiada Pani w Uhersku tylko 1/16 część morga gruntu, wobec czego nie jest Pani w stanie utrzymać nawet jednej sztuki bydła, przeto uważała Zwierzchność gminna za całkiem słuszne zarekwirowanie tą jedną sztukę bydła w jesieni 1920 dla wojska, mimo że jak dodatkowo stwierdzono, nie brała Pani udziału w rabunkach bolszewickich. — Starostwo, Kryś mp.

— **„Креси горнуться до Польщі“.** Під таким заголовком „Курєр Львовскі“ пише: „Сойм (польський) одержує дуже багато письменних петиций за прилученням до Польщі повітів: камянецького, проскурівського, ушицького, летичівського“. — Шкода, що „Курєр Львовскі“ не напише, скільки на тих петиціях „власноручних“ підписів.

— **Мадяр в денервує спис населення на Зак. Україні.** „Lidové Noviny“ подають з Ужгороду: До льокалю, в якому поміщені конскрипційні матеріяли, впали невідомі злочинці і вкрали частину конскрипційних лист. Віцеґубернатор Зак. України д-р Еренфельд зарядив ревізію конскрипційного матеріялу. Дуже імовірне, що кражі допустилися Мадяри. Вони бачуть, що творять куди менший процент населення, як досі подавано. Можна сміло сказати, що їх є найбільше 10 процент, бо Жиди не признаються до мадярської національности, тільки до жидівської. В самім Ужгороді, в якім в 1910 році начислено всього 641 Українців, тепер, хоча спис ще не скінчений, начислено вже понад 2500.

— **Важне для Свидової і околиць.** Всім охочим виарендувати ґрунти в Свидовій, повіт Чортків, подається до відома, що в неділю 20. марта ц. р. прибудуть до Свидової відпоручники підписаного Товариства, які будуть уповажнені заключити контракт аренди з найбільше оферуючим. У Львові, 8. марта 1921 р. За Раду Товариства „Руська ремісничa і промислова бурса“ у Львові — о. Евзебій Бачинський голова, Михайло Коць секретар.

— **Доріжняний множник для урядників** піднесено: для Варшави з 400 на 525; для місцевостей II-ої катеґорії з 360 на $472^{1}/_{2}$, III-тої з 320 на 420, IV-тої з 280 на $357^{1}/_{2}$, V-тої з 240 на 315. Ріжниця має бути виплачена вже за місяць март. (Е. Е.).

— **Затоплений скарб Наполеона.** Як пише „Виленскоє Слово“ Наполеон відступаючи затопив скарб 40 ваґонів рублів в золоті, гармати і прапори в озері Коптіс в маєтку Криски. Пляни озера і місця затоплення найшлися в катедрі у Вильні. Вже перед війною вибиралися французькі офіцери на пошукування скарбу. Тепер ця справа була предметом нарад підчас побуту Пілсудского в Парижі. Польський уряд визначив комісію, зложену з офіцирів і інжинерів, що займається працею над видобуттям скарбу. На березі озера зложено вже матеріял, потрібний до приготовних робіт.

— **Шевченківсько свято на Левандівці.** Свято відбулося в читальні „Просвіти“. Почалося концертом недавно (2 місяці тому) заложеної Української Захоронки під проводом учительки п-ни Довбенко. Пісні відспівані малими дітьми, убраними в українські строї, зробили на слухачах, якими була виповнена по береги читальня, дуже добре враження. Програма концерту була: 1) Скажу я вам веселу новину (декл.). 2) Бігла, бігла кицуня ледом... 3) Вступила до церкви (декл.), 4) У гніздочку, у рідненькім (пісня), 5) Малий лицар (декл.), 6) Ой їхали козаченьки з війни (пісня), 7) Пращайте гори, пращай Кавказ (пісня), 8) Українець моє імя (декл.), 9) Українка я маленька (пісня), 10 Пуста колисочка (декл.), 11) Вже воскресла Україна. Опісля виголосив відчит про т. Шевченка делеґат „Просвіти“ М. Бабин. О. Мих. Кіт виголосив потім промову, в якій примінив до теперішньої хвилі слова Т. Шевченка „Борітеся, поборете, Вам Бог помагає — за вас сила, воля і правда святая“, яку то промову присутні нагородили гучними оплесками. При кінци свята завізвав суддя Короць присутних короткою промовою до складання датків на фонд „Учітеся!“ — Порядок в салі держали українські скавти в одностроях, що прибули з міста. На свято, а передовсім на концерт Захоронки прийшли гості зі Львова, між иншими пп. Федакова, Монціботвичева, п-на Кульчи-

В кождій українській хаті повинен находитися щиро народний часопис „Український Вістник".

цька і п. Харітон, а з львівських учительок захорочок: п-на І. Волинець і М. Цетнарівна. Свято зробило на Левандівцях велике враження і загріло їх до дальшої праці і організування своїх сил до оборони українського стану посідання на передмістях Львова.

Просимо негайно вирівнувати передплату за Март щоби не було перерви в висилці.

Нові книжки і видання.

Андрій Чайківський: **З татарської неволі.** Історичне оповідання для дітей. Блудний син. Оповідання для дітей. У Львові, 1921. Накладом книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок 10. стор. 65. (З малюнками).

Тиберій Горобець: **Дикий виноград.** Нариси й замітки з дороги життя. Львів Київ, 1921. „Новітня Бібліотека" ч. 35. Накладом Видавництва „Нові Шляхи" у Львові. Стор. 102. Ціна 80 м., на кращім папері 100 м. Замовляти в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

Микола Костомарів: **Книги битія Українського Народу.** з передмовою Михайла Возняка. Львів Київ, 1921. „Новітня Бібліотека", ч. 36. Накладом Видавн. „Нові Шляхи" у Львові. Стор. 24. Ціна 24. м. Замовляти в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка, у Львові, Ринок 10. Книжочка надається до масового ширення серед селянства.

Кождий Українець і кожда Українка має в місяци марті н. р. зложити вкладку на ВИДАВНИЧИЙ ФОНД п. н. „Учітеся брати мої!" (Гроші посилати на щад. кн.тов. „Дністер" — Львів, Руська 20/І.)

Літературно-мистецька хроніка.

Малярська виставка на Закарпатській Україні. „Руська Нива" доносить: артисти-малярі Підкарпатської Руси, уладили в перших днях січня ц. р. виставку картин в Мукачеві. Між иншими були там картини маляра Йосифа Бокшая учителя ужгородської гімназії. Більшість його картин — жанри з народнього життя на Підкарпаттю. Серед публики і в пресі найшли вони прихильну оцінку.

Сторінка з трагедії Української культури. Відомий архитект і теоретик мистецтва Ю. Лукомський в одному зі своїх нарисів п. з. „Записки артиста" поміщуваних в парижських „Паслєдніх Новостях" пише про смерть українського маляра Мурашка і теоретика мистецтва Модзалевського таке: Разом з Ю. Нарбутом працював у Київі відомий ґенеальоґ, історик і архивний діяч Вадим Львович-Модзалевський.

Модзалевський протягом 1917—1919 років спас усі київські архиви, будучи постійним завідуючим архивної управи до 1. жовтня 1919. Твір Модзалевського у виданню Стороженка (на жаль неукінчений) „Малороссійскій родословнік", книги М. зладжені ним в парі з братом Ю. Лукомського посвячені геральдиці — це великий вклад в ґенеальоґічну і історичну літературу не тільки України але й Росії. Разом з Нарбутом оснував академію мистецтв в Київі і працював у ній як перший її ректор Олександер Мурашко по звірськи убитий в липні 1919 р. в Київі, глухою нічю, коли він повертав з дружиною від знайомих.

Убито його з політичних мотивів. Вінжеж був ярий Українець, тож належав до партії, з якої утворено український кабінет і Директорію. О пятій годині рано 22. липня 1919 р. розстався я з Мурашком, який наче знав щось про підготований на нього атентат, будучи дуже нервозним а ранком прийшла його дружина до Комісаряту Мистецтв зі страшною вістю, що її чоловік убитий, лежить під парканом саду в далекій дільници Київа (недалеко власного домика) т. зв. „Курілівці". Тіло його „застрягло" під парканом; видно, що він тікаючи хотів пролізти крізь відомий йому перелаз і сховатися в саді — але зачепився — почім упав повалений з прошитою кулею потилицею.

Так згинув знаменитий жанрист нової школи, який з великим успіхом виставляв в Монахові, Венеції і в Росії. Типом і манерою малювання підходив він до прийомів Кустодієва. Наскільки мені відомо це одинокий випадок розстрілу артиста з великим іменем.

Ширіть щиро народний часопис
„Український Вістник"
Адреса: „Український Вістник" Львів, Ринок 10/II.

Львівська біржа.

Львів, 7. марта 1921.

Валюти:

	Плат.	Жад.
Царські рублі по 100 рублів	470·—	520·—
Царські рублі по 500 „	380 —	420 —
Царські рублі (дрібні)	270 —	320·—
Думські рублі по 1000	65·—	85 —
Думські рублі по 250	45·—	65 —
Карбованці по 1000	4·—	7·—
Гривні по 500 і вище	5·—	8 —
1 франц. франк	62·—	64·—
1 швайц. „	125·—	135·—
1 фунт. штерлінґів	3300·—	3500·—
1 амер. доляр	840 —	880 —
1 канад. доляр	640·—	740·—
Німецькі марки по 1000	1400·—	1450 —
Німецькі марки по 100	1300·—	1350 —
Румун. леї по 500	1200·—	1300·—
Румун. леї дрібні	1100·—	1200·—
Італ. ліри	28·—	30·—
Чеські корони	900·—	1050·—
Австро-нім. кор. стемп.	100 —	115 —

*

На неофіціяльній біржі нотовано американські доляри по 860—870, канадійські доляри 720—730, леї 12.80—14.85, німецькі марки 14.50—14.65, чеські корони 10.——10.50, австрійські тисячки 1650—1700, сотки 130—135, 50 кор 50—55, рублі 4.—4.50, дрібні рублі 1.50—3.50, французькі франки 59—60. За золоті 20-коронівки плачено 3.100—3.150 м., за срібні корони 50—50.50, за старі „фльорени" по 118 до 120 польських марок.

ОПОВІСТКИ.

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ТЕАТР
тепер під фірмою
НАРОДНИЙ ТЕАТР Т-ВА „УКР. БЕСІДА"
у ЛЬВОВІ (Шашкевича 5.).

В четвер, дня 10. марта 1921 в день ТАРАСОВИХ РОКОВИН дві вистави:

1) О год. 3-ій попол. для шкільної молодіжи „НАЗАР СТОДОЛЯ", драма в 3 діях Тараса Шевченка з Вечорницями П. Ніщинського.

2) О годині 7-ій вечером

СВЯТОЧНА ВИСТАВА

„НЕВОЛЬНИК", М. Кропивницького, при співучасти сполучених хорів Тов. „Боян" і „Бандурист", які виконають „ЗАПОВІТ" Т. Шевченка — Вербицького. — Виставу попередить промова д-ра Ст. Барана.

В суботу, дня 12. марта 1921, о годині 7-ій вечером „Молодість" драма в 3. діях Макса Гальбе.

В неділю, дня 13. марта 1921, о год. 7-ій вечером „БАЗАР", песа в 4. діях Вол. Винниченка.

В четвер, дня 17. марта 1921, в бенефіс капельника Льва Красноперы, „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ", народня оперета в 3 діях С. Артемовського.

Білети раньше до набуття в „Народній Торговлі" (Ринок ч. 36.). XVIII—1—4

Заходом Українського Правничого Товариства відбудеться в четвер 10. марта год. 6. вечером в салі засідань Ставропігії, Бляхарська 9/І. відчит В. Целевича п. з. „Економічні постанови версайського договору". Гостям раді. 811—1—1

На „Український Горожанський Комітет" переслали через Тов. „Дністер" в місяци січни 1921 р. такі суми в марках: (Далі.) Місцевий „У. Г. К." в Заричу, п. Делятин, вкладка 130, п. Ярослав Старецький в Тернополи, вкладка 1010, Д-р Михайло Воробець, адвокат в Товмачи, вкл. 1000, о. Роман Заячківський, нотар в Яцолові, вкл. 500, о. В. і Олена Яцишини, Голошев, п. Бортники, вкл. 100, п. Дмитро Жук, Павлова, п. Адамівка к. Ярослава 25, Д-р Володимир Електрович в Чорткові вкл. 1000, Іван і Марія Баранники в Улянві вкл. 120, о. Теодор Цегельський в Струсові, збірка 445, о. Андрій Мельник в Рогатині, вкл. 510, п. Ласкевецький в Коссачи 100, о. Володимир Венгринович в Тарнаві в., п. Соколики 200, о. Петро Кіжек в Лублинок, п. Збараж, коляда 1050, Церков Русятичі, п. Стрілиське, збірка 100, п. Анастазія Миравчева, Дуби, п. Перегінсько, вкл. 10.0, Окружний „У. Г. К." в Збаражи, вкл. 360, п. Тома Головацький, Делятин 100, Окружний „У. Г. К." в Радехові, вкл. 1420, Уряд парохіяльний, Бібщани к. Поморян 200, п. Стефан Гиманович, Дмитрів, п. Холоїв, вкл. 205, „Укр. Драматично Забавовий Кружок" в Калуши, вкл. 1000, Степан Лякович, Діди Старий 10, о. А. Сумик в Волосеві, збірка 500, Петро Шкемпкевич, Серафинці, п. Городенка 4000, Уряд парохіяльний, Будзанів 640, Іван Марущак, Заланів, п. Рогатин, збірка 500, о. Ем. Трешневський, Хоробрів, к. Сокаля, коляда 1500, о. Юліян Гарасимович, Рибно, коляда 250, о. Іван Браланський, Куряни, п. Підвисоке 900, о. Василь Кушнір, Вербів, п. Нараїв, збірка „Ам. Кружка" і збірка о. Кмицикевича, як також збірка громади 1000, о. В. Молко, Осташівці, п. Озірна збірка в Осташівцях і Данильцях 500, п. Теодор Олійник, Княгиничі, коляда 912, Уряд парохіяльний, Торочки, п. Бурвиця, збірка 338 Укр. молодіж, Кути, коляда 5000, о. Т. Пиндус, Зелена, п. Грималів 100, п. Ласиневський, Космач 200, Д-р Володимир Вітошинський і Олімпія Вітошинська в Тернополя в роковини смерти Леся Вітошинського Д-р Мирона Вітошинського, Евгена Підсонського і Яцка Заяця разом 4000, п. Олександер Журавель, Тустановичі, фірм. Рокефелер 1000, о. Іван Щуровський, Станява вижна-Любін. вкладка 100, о. Іван Федянський, Любін вел. вкл. 100, Окружний „У. Г. К.", Копичинці, вкладка 250, п. Федір Бачковський, Теребовля 500, п. Тарнавський, Станява вижна, Любінь 20, п. Адольф Слиж. Коломия, Маяківська 75, зворот повичок п. „У. Г. К." 300. Громада Тулове, п. Снятин, в „Щедрівки" 1205, о. В. С. Якевич, Воскресінці і Княгиничі, коляда 300, о. Іван Щуровський, Станява нижна, коляда громада Станява вижна 300 мк. і коляда громади Станяви нижної 300 мк. разом 600, о. Іван Федянський, Любінь вел., коляда 700, Зверхність громадя Карлів, п. Залуче, Д. н. 3340, Аматорський Кружок в Бурштині, через Василя Мигаса частина доходу з вистави 2070, Аматорський Кружок в Бурштині, через Василя Мигаса коляда 2500, Микола Танкевич, Сакбіо Дім Гальбеделів, за переховання свідоцтва і індексу 35, п. Олекса Цимбалко, Човдяч, п. Мелика, збірка з Різдвяних Свят 1185. VIII.

Виказ жертв зложених на річ Окр. „Укр. Гор. Комітету" в Самборі від 21. серпня 1920 р. до 11 лютого 1921 р. в марках польських: Андрейко Альбіна 100, село Бабина 261, Бандровський Осип 50, Барвінський Алекс. 774, Бний 18, Бережанський Василь 560, село Береги 712, Біленький Теодор 1270, Білявський 40, о. Бордун 350, Будзиновський суддія 350, Тад. Будзиновський 70, село Блажів 362, В. 40, Воєвідський Вол. 1000, Вичивецький Семен 517, Вітошко 200, Вишневський Осип 3, Гопшин Ів. 83, Г. 40, село Горішня 1.100, Гостинський 40, др. Гуркевич Вол. 110, Гасіяна Авт. 2 0, Голинський Кл. 270, о. Гординський і збірка в Уружі 400, Горнатевич І. 24, Дмитрецц Григ. 50, Денис 60, Д. 120, Дешко 15, Децко Мих. 380, Децко Григ. 20, Дешевай Яків 100, Гібайло 3 6, Годзевич Іван 155, Бодзевич Ник. 70, Івашків М. 52, Іванко 2 0, село Кільчичі 74, др. Ковалець Тит 2,002, Ковало 40, Ковальський Ад. 35, Кончато 15, р. жилеське 297, Кобилянський В. 100, Купіль 770, Козакевич Вол. 500, Коростенський Ів. 140, Котюк Осиф 200, Ковар Осиф. 10, Кочмарчик 750, Кобзур Ів. 505, Кобзур Вас. 50, Кульчицька Амалія 20, Кульчицький Осиф 20, Коват А. 10, Літак Андр. 300, Лехівський П. 1.040, Лужецький Гнат 50, Ловіцький Ем. 150, Лесь Лев 20, Лишецький 200, Маланка 50, Майхер 10, Матис Мих. 70, Малюківна Юл. 500, Мариняк І. 170, Маляр Ів. 170, М. 105, Матківський П. 100, Мосур Ди. 100, Михальчевич Вас. 70, Максимяк П. 120, Марчак Гр. 150, Носилевичівна М. 420, Нагірний Лука 300, Нестор Лука 200, о. Ортинський Мих. 20, Олач Мих. 100, Охмичівна 20, о. Петрик Вол. 300, село Пиняки 516, Петрух Ю. 70, Попович Ом. 65, Покотило П. 440, о. Рабій Фр. 120, Рабчук Ів. 325, Романишин Ом. 760, Скульський П. 80, Сивка П. і Стеф. 700, Сілецький 60, Севохоп Ант. 90, Силярчук 70, Семак Ди. 80, Сорока К. 100, о. Слонський 200, Тарнавський Осип 100, Туркевич Ів. 760, Турчавський Осип 762, о. Татомир 60, Фельшин 17, Фідік 70, Пилипчак Ів. 1.230, Фурак Варт. 60, Хиляк 25, Хомицька 20, з чайного вечера 1.671, Чепеляк 25, Чапельський 55, Чиж Юл. 1.145, Чиж Ег. 120, село Чуква 1.000, Загородник 100, Ясеницький 30, Яськів Вас. 150, Ювсфович 1.987, Яворський 45, Яловський Ів. 65, Ярут Ів. 50, Збірка коло церкви в Самборі 10.149, Ільницький 194, Кміт Олекс. 60, Гоцький 100. Разом вїбрано 43.634 марок польських.

За жертви ці, котрі стали в пригоді многим укр. родинам, що знайшлися тепер в нужді, складає Комітет щире „Спасибіг".

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди.)

Хто знав би що небудь про **Теодора Колодія,** з Раківця к. Вацовичі-Дрогобич, котрий в маю 1919 р. перед наступом виїхав з українським військом з Дрогобича на Схід і від того часу загинув про него всякий слід, буде ласкавий повідомити Миколу Кравчика в Дрогобичи, раф. нафти Дрог. Закордонні часописи прошу о передрук. 8 0—1—2

Хто знав би що про **Остапа Гутникевича** б. начальника Народньої Торговлі буде ласкавий повідомити Народню Торговлю в Дрогобичи. 823— —2

Хто знає що сталось з **Лукіяном Кушніром**, з 6. бриґади, 10 сотні, 3. куріня Г. У. А. зволить ласкаво донести його жінці Матреві Кушнір в Бурдяківцях, п. Скала. 814— —1

Находжуся у Львові, вул. Петра Скарги ч. 8. Шлю щирий привіт — Мирон. 799—2—3

Хто знає адреси **Миколи Лорченка**, бувшого учителя київської реальної гімназії **і Ростислава Лащенка**, предсідателя департаменту апеляційного суду в Київі, зволить повідомити о тім Михайла Містеровича, судію в Тисьмениці. 805—1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УРЯДЖЕННЄ двох кімнат відступлю на протяг якогось часу. Зголошення письменні під „Меблі" до Адмінистрації. 821—1—2

АДВОКАТ Д-р Кузів в Дрогобичи пошукує рутинованого соліцитатора, котрий умів би писати на машині. Посада до обняття сейчас. — Зголошення з поданнєм услівій писемно. 819—1—3

КОНЦІПІЄНТ рутинований, глядає посади. — Зголошення Д-р Хоминський, Янів к. Львова. 813—1—3

АБІТУРІЄНТ, реаліст, шукає умебльованої кімнати, евентуально поміститься при родині, найрадше в центрі міста. Винагорода після умови. Зголошення до Адміністрації під „Українець". 812—1—3

ЧЕЛЯДНИКІВ шевських і прикравача пошукує Іван Яримович, Львів, пл. Бернардинська ч. 11. 824—1—1

ЖЕНЩИНИ інтеліґентної до заряду домом пошукує Іван Яримович, Львів, площа Бернардинська ч. 11. 824 а) 1—1

ПАРОХІЯ Кореличі, пов. Перемишляни з двома прилученими церквами, дуже добре дотована є сейчас до заміни за вигідну парохію з одною церквою найрадше близько міста і зелізниці. Близші інформації уділяє о. Лука Яримович в Кореличах, п. Фірлеїв. 815—1 1

КУПЛЮ ЛІЖКО з МАТЕРАЦОМ, або СОФУ. Зголошення слати зараз до „Укр. Вістника" для М. XVII. 1—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА ВДОВА, прийме посаду, самостійного заряду домом, у місті або на селі. Зголошення: Львів, вул. Декерта 2/І. п. Стойко. 818—1—2

ДЕРЖАВНИЙ урядник глядає товаришки життя до літ 28, в Перемишли або у Львові. Справа поважна. Неанонімові листи з фотографією до Адміністрації під К. А. 6. до 14. марта 1921 р. 801—2—1

ДАХІВКУ палену продасть зараз „Український Будівельний Союз" (Убус) Львів, Оссолінських 6. XXI. 2 10

ВПРАВНОГО СКЛЕПОВОГО (склепову) до споживної крамниці прийме сейчас Спілка „ВІДБУДОВА" вул. Словацького 14. XVII 2-3

ГЛЯДАЮ 2 ох кімнат з кухнею. Зголошення за високим винагородженєм до Адміністрації під М. Г. 806 3—2

ДЯК іспитований з добрим теноровим голосом, не жонатий, літ 25, глядає посади. Зголошення просить слати на адресу: Петро Кристиняк. Станиславів, Посте-рестанте. 770—4—5

ПОШУКУЄТЬСЯ молодої, бездітної і інтеліґентної особи, яка розуміється на кухни та на домашнім господарстві взагалі, за доброю нагородою і цілим удержанням. Зголошувати: Марія Павлюк, Львів, Собєского 12. 807—1—3

Насіння конюшини, ярин, трав і цвітів
продає
Краєвий Союз Господарських Спілок
Львів, Зімеровича ч. 20.
ВІДДІЛИ
в Перемишлі, Стрию і Коломиї.
Цінники висилаємо на жадання відворотною почтою. IV a 3-5

ЛЕН І КОНОПЛІ
нетерті й терті, чесані й нечесані та клаки приймає до виміни за готові вироби ткацькі, як полотно цайґ, бархани і т. д. на найкорисніщих услівях лише
ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА
СЕЛЯНСЬКА МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ **„ПОЛОТНО"**
спілка з обмеженою порукою
у ЛЬВОВІ.
(Бюро і склад товарів при вулиці Зімеровича ч. 20., в домі „Сільського Господаря".)
МАҐАЗИН сирівця вул. Городецька 95.
XVII. 5—5

Ч. 1.

Вже появилося

Як будував і як руйнував — український народ

написав

ОМЕЛЯН ТЕРЛЕЦЬКИЙ.

Ціна 20 мк.

Бібліотека „Знання" буде містити популярно-наукові виклади з поля ріжних теоретичних і практичних наук.

Виклади призначені для ширших українських, народніх мас, що не мають змоги слухати безпосередно таких викладів.

Кожний виклад буде становити собою цілість і його можна виголосити протягом 30—40 хвиль.

Поодинокі випуски можна одержати

в Адміністрації „Знання", у Львові, вул. Корнянтів ч. 1.

і в головному складі

УКР. КНИГАРНЯ І АНТИКВАРНЯ у Львові, вул. Рутовського 22.

826—1—1

УЧИТЕЛЬ, літ 28, глядає товаришки життя до 25 літ. Відповідне придане в недвижимому майні. Неанонімні зголошення зі знимкою слати: Станиславів, poste restante пятьмарківка ч. 316, 616 II. с. Бх 804—2—2

МУШТАРДУ ФРАНЦУСЬКУ продає на вагу СКУЛЬСЬКИЙ, вул. Сапіги 31. Для П. П. Купців відповідний опуст. 777—3—6

ОГОЛОШЕННЯ

Подяка.

Щиру подяку складаю Впов. п. Директорови Української ґімназії в Долині, Орестови Редкевичеви за вислане ґімн. хору на похорон бл. п. Івана Мацевича, який своїм співом звеличив вохоронний обряд З окрема дякуємо учасницям і учасникам хору за їх труд. З сього приводу складаємо 2.000 мк. на українську ґімназію в Долині.

РОДИНА.

817—1—1

Подяка.

На поминальнім богослуженню яке уладив склад Народної Торговлі в Дрогобичи в церкві св. Трійці дня 5. марта 1921 за упокій бл. п. директора і основателя Василя Нагірного, причинився до звеличання сего сумного обряду найбільше хор артистів українського театру В. Коссака своїм гарним співом. В імени своїм і торговельного персоналу складаю на сім місци всім В. П. артистам найщирійшу подяку за безінтересовне відспіванне Служби Божої і Панахиди.

822-1-1 **Микола Терлецький,** начальник складу Н. Т. в Дрогобичи

НИТКИ найліп. анґл. і франц. марки Clark, Coats, C. B. Harlender in. 200 y, 250 y, 500 y i 1000 y (y (ярд) = 0·914 м) чорні і білі чч. 24, 30, 36, 40, 50 і 60 на тузини і шпулки; табличкові нитки MSS., чор. і білі 00, 1, 2; дальше D. M. C. до виш. пуделками і мотками. ПАНЧОХИ, Сукна, ЦАЙҐИ, ШЕВІОТИ, ПОЛОТНА, ВСИПИ, ДИМКИ і и. **продає наш склеп на І. пов.**; дальше костюми, плащі, сукні, спіднички і и., зкінаї білля жіноче, мужеське, постільне і и. **виконує наша робітня суконь і білля** по умірених цінах від 20 літ існуюча ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА **„ТРУД"** Стов. з обм. порукою, **ЛЬВІВ, РИНОК ч. 39** (вл. дім). - Спілкам і купцям опуст. Висилка на провінцію за половиною задатку. XX а) 3 ?

Лікар - Дентист

Д-р ЛЯНДБЕРҐ

в Самборі

повернув і ординує як давно. 773-5-5

Плуги,

борони, сівачки 15-рядкові, плужки до підгортання, пляпети ручні і кінні, культіватори, американські уліт, байца проти сніти

має на складі і доставляє

Краєвий Союз Господ. Спілок

Льві, Зіморовича ч. 20. 4—5

V.б)

До масового ширення надається брошура

МИКОЛИ КОСТОМАРОВА

„КНИГИ БИТІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ"

що появилася як 36 випуск „Новітньої Бібліотеки" накладом Видавництва „Нові Шляхи".

„Книги битія українського народу" — це політично-месіяністичне „Вірую" Кирило-методіївських братчиків, за що вони тяжко відпокутували з руки царату. „Книги битія укр. народу" були до тепер невідомі, аж революція зробила їх приступними для ширшого загалу. Передмову написав проф. Мих. Возняк.

Ціна примірника 24 мк. без пересилки. Найкраще замовляти більшими партіями в **Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.** 2—?

УВАГА!

Вийшла з друку нова книжка під назвою:

АНКО. **Аматорський Театр**

Підручник для культурно-просвітних орґанізацій та аматорських гуртків.

ЗМІСТ: Вступ. І. Чинники істнування аматорського театра: режісер, суфлер, сценарій, аматори. II. Перші приготовання: дозвіл песи, вибір песи, розділенне і переписанне роль III. Репетиції й вистава: перше читання песи, обстановочна репетиція, повні репетиції, ґенеральна репетиція, елементи сценічної гри, ансамбль, вистава. IV. Характеризація: характеризація лиця (грим), заріст, перуки, характеризація тіла, одяг. V Сцена: будова сцени, занавіса, декорації, кулиси, освітлення сцени, сценічні ефекти. VI. Репертуар: Спис пес для аматорського театра.

Адреса: **ЛЬВІВ, вулиця Рутовського ч. 22., „Українська Книгарня".**

798-2-2

Надзвичайні Загальні Збори

КРУЖКА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВ.

в Бережанах

відбудуться в неділю дня 20. марта 1921 р. о год. 3. по пол. в салі „Української бурси" в Бережанах з таким порядком нарад:

1. Справа сплати довгів Кружка.
2. Внесення й запити.

Коли о 3 год. не явиться число членів, приписане статутом, то о год. 4. відбудуться в тім самім місци збори без огляду на число членів.

В Бережанах, дня 1. марта 1921 р.

ЗА СТАРШИНУ:

Гнат Мартинець, голова. 781—3—3 **Лев Крипякевич,** секретар.

СВІЙ ДО СВОГО!

Перворядна

УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

ІВАНА СІМЕНОВИЧА

В СТАНИСЛАВОВІ, вул. 3-го Мая ч 18. (дім Сокола)

поручає

на весняний і літний сезон

свою робітню ласкавій увазі П. Т. Публики.

Ціни приступні.

737 Виконання солідне і скоре. 6—?

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від понеділка 7. марта оригінальну, італійську драму в 6 великих частях п. з.

Ґабінет містика доктора Калібалі

або

ШАЛЕНИЙ ПОСЕРЕД ШАЛЕНИХ.

ПОМЕШКАННЯ з 2—4 кімнат і кухні пошукую. Чинш або відступне після умови. Левицький Северин, проф. Львів, Моджеєвської 12. 808—2—2

Загальні Збори

Товариства

„Руський Народний Дім"

в Коломиї,

відбудуться в неділю дня 10. цьвітня 1921 р. в Народнім Домі на II. поверсі о 3. год. з полудня з таким дневним порядком;

1) Протокол послідних Загальних Зборів.
2) Звіт з діяльности Управляючої Ради.
3) Звіт Ревізійної Комісії.
4) Зміна статута.
5) Вибір Виділу зглядно Управи. 816—1—2
6) Внесення і запити.

Коли не буде статутом вимаганого числа членів, Збори зачнуться о годину пізнійше без згляду на число присутних.

В Коломиї, дня 7. марта 1921.

За Управляючу Раду:

П. Мостович, голова. **В. Лепкий,** секретар.

Арт. переплетня М. Кривецького,

ЛЬВІВ, Хорущина 14.

виконує: Евангелія, Хроніки товариств, Книги гостей, Почетні грамоти, Альбоми, Вироби ґалянтерійні. — Оферти відворотно.

790—2—3

Дім торговельно-промисловий

„ДОСТАВА",

стовариш. зареєстр. з обм. порукою у Львові, розписує отсим конкурс на посаду

КОНЦЕПТОВОГО УРЯДНИКА,

який би мав покінчені щонайменше:

1) середні школи,
2) торговельне образовання,
3) по змозі знання чужих мов.

Платня після умови. Подання, заосмотрені у відписи свідоцтв, перебіг дотеперішнього життя і занять, вносити на адресу Управи стовариш. у Львові, вул. Домініканська 11. 825-1-3

Вступайте в члени Українського Педаґоґ. Товариства.— Збирайте жертви на „Рідну Школу".

Українське Педаґоґічне Товариство

одержало вже на склад книжки найновійших видань:

ч.		мк.	ч.		мк.
1.	**Син України** (люксусове виданнє)	200	14.	Поль Бер: **Наука природи**	65
	„ „ (красше „	160	15.	Крушельницький: **Читанка** ч. I.	80
	„ „ (звичайне „	120	16.	„ „ ч. II.	90
2.	Ґете: **Фавст** (віршов. перекл. Загула)	41	17.	Андрущенко: **Математика**	40
3.	Бехштайн: **Казки** ч. I.	45	18.	Корнієнко: **Запорожський клад**	15
4	„ „ ч. II.	50	19.	Кошіц: **Пісні України** (з нотами)	80
5.	Ґрімм: **Казки**	70	20.	Теращенко: **Молитовник**	15
6.	Гауф: **Казки**	70	21.	**Портрет Ярослава**	10
7.	Раковський: **Зоольоґія**	60	22.	**Мала карта України** (до науки історії і ґеоґрафії)	5
8.	„ **Людина**	20	23.	**Велика карта України**	400
9.	Рудницький: **Ґеоґрафія України**	85	24.	**Карта Европи**	200
10.	Шіндлер: **Фізика**	45	25.	„ **Азії**	200
11.	Крипякевич: **Історія України**	50	26.	**Карти Африки, Австралії, півн. і пол. Америки, півкулі східна і західна** по	100
12.	„ **Огляд історії України**	45			
13.	Калішевський: **Латинська граматика**	65			

З книжок давних видань є ще отсі на складі:

ч.		мк.	ч.		мк.
1.	**Молитвеник народний** менший в півполотні	25	153.	**Орлеанська дівчина**	10
	„ „ „ опр. в пол.	30	154.	**Записки недоброго хлопця**	20
	„ „ більший в півпол.	30	155.	Іван Созанський: **До історії народнього шкільництва**	8
	„ „ „ в пол.	35	157.	Іван Юшишин: **Гаґілки для школи**	20
	Щоденні молитви	2	159.	**Козацькі діти,** образок з татарських часів в 2. діях	5
2.	Кельнер: **Коротка історія педаґоґії**	20	160.	М. Коць; **Новий напрям в науці рисунків** — (важні замітки про методу рисунків)	10
3.	**Китиця желань**	20	161.	**Вінок на могилу Т. Шевченка,** сцен. образок в 2. діях	5
13.	Т. Шевченко: **Ювилейний Кобзар для дітий**	20	162.	**Наші невидимі вороги** (Л. Марків)	10
30.	А. Ґлодзінський: **О урядженню і веденню шкільного огорода**	25	163.	**Як Незнайко став муравлем та що він тоді бачив**	10
31	**Ілюстрована подорож докола землі,** гра для малих і старших	75	165.	**Русалка Дністрова,** сцен. образ в 2 діях	5
36.	Мандибур: **Олімпія**	8	166.	Ю. Верн: **Зоря півдня,** ілюстрована новість	35
50.	Др. О. Макарушка: **Короткий огляд українського письменства**	20	167.	**Без старших,** комедійка в 2 діях	5
53.	Др. В. Левицький: **Машини електростатичні**	8	168.	**На самітнім острові**	16
93.	Клявдія Лукашевич: **Серед цвітів** комедія в 2 діях)	5	169.	**Різдво Марусі,** сцен образ. в 1 відділ.	5
94.	Е. Ярошинська: **Друга китичка для малих дівчат**	8	170.	Л. Єремєв: **Збиточники**	5
107.	Др. Пачовський: **Народні думи**	20	171	**Довічне ярмо,** оповіданнє	10
110.	„ **Ілюстроване українсько-руське письменство в житеписах**	30	172.	**В горах,** оповіданнє	10
112.	**Історія куска хліба** (з французького)	20	173.	Кибальчич: **З моїх спогадів**	25
113.	**„Україні",** патріотичний сшиток	1	174.	М. Єремєв: **Малий траґік**	5
115.	Кіплінґ: **В. Джунґлях**	28	175.	**Діточе свято,** сцен. образок в 2 діях	5
118.	Ілля Кокоруда: **Спомини з Атен** з ілюст.	30	176.	**Тарас дитина,** сцен. образок в 2 діях	5
	„ „ „ „ оправлене в полотно	50	178.	**Слідами Тараса,** сцен. образ. в 2 діях	6
147	**На далекій півночи**	30	180.	**Тарас Шевченко,** огляд життя і діяльн. ілюстр.	15
150.	Др. І. Демянчук: **Перекази старинного світа,** ч. I. і ч. II. по	20	181.	Др. Іван Демянчук: **Ретор Квітіліян як педаґоґ**	6
151.	**Малі козаки** (Івана Петранка	10	182.	**Шкільний гимн в честь Т. Шевченка**	2
152.	**На вакаціях**	10	184.	**Про основу і веденнє прилюдних бібліотек**	5
			185.	С. Кобарівська: **Вкраїні слуги**	20
			186.	К. Шарельман: **Мізинчик**	30

З чужих видань є у нас на складі:

ч.		мк	ч.		мк
1.	М. Коць: **Основи перспективи**	40	5.	**Praktyczny podręcznik do zadań i dyktatów**	15
2.	**Снігова краля**	5		**Моноґрами:** KB, KI, KM (зошити) по	20
3.	**Ноти: Заморським братам**	60		**Картки** з видами бурси Укр. Педаґ. Тов.	1
4.	**Lawn Tennis**	4		„ „ „ „Рідна Школа"	2

Відпродавцям, які купують більшу скількість книжок, уділяється опуст з ціни кождої книжечки.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Українське Педаґоґічне Товариство, Львів, Ринок, ч. 10., I. пов.

На порто й опакованнє звичайних посилок належить долучити по 10 мк., а за пачки ваги 5 кільоґрамів по 25 мк. X. 3—4

Жадайте по всіх книгарнях книжок Українського Педаґоґічного Товариства!

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Струтинський.** З друкарні Видавничої Спілки „Діло".

BIBLIOTEKA KUL